

WENSEN EN BEHOEFTE

Van mensen met een licht verstandelijke beperking die begeleid zelfstandig
wonen

GEMIVA-SVG GROEP

STUDENT:	MARLIES ROOS
STUDENTNUMMER:	0861031
ONDERWIJSINSTELLING:	HOGESCHOOL ROTTERDAM
OPLEIDING:	PEDAGOGIEK
STUDIEJAAR:	2014-2015
DOCENT:	GUSTA BOUWMAN-VERBOOM
IN OPDRACHT VAN:	GEMIVA-SVG GROEP

VOORWOORD

Voor u ligt het onderzoeksverslag 'wensen en behoeften', waarin is onderzocht wat de wensen en behoeften zijn van cliënten met een licht verstandelijke beperking die begeleid zelfstandig wonen in de regio Gouda. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van De Gemiva-SVG Groep, en geschreven in het kader van mijn afstuderen voor de studie Pedagogiek aan de Hogeschool Rotterdam.

Graag wil ik in het bijzonder Kim Potter bedanken voor haar waardevolle begeleiding en enthousiasme. Ook wil ik mijn dank richten aan Jos de Kimpe met wie zij samen het onderwerp voor het onderzoek heeft bedacht. Daarnaast wil ik graag Gusta Bouwman bedanken die mij ontzettend goed heeft begeleid vanuit school en Irene Prins voor haar rol als tweede beoordelaar. Tevens wil ik alle respondenten bedanken, zonder hun medewerking had dit onderzoek nooit tot stand kunnen komen.

Ik wens u veel leesplezier.

Marlies Roos

Rotterdam, 2 april 2016

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	Blz. 4
Inleiding	Blz. 5
Probleemstelling	Blz. 6
Praktijkprobleem	Blz. 6
Doel van het praktijkonderzoek	Blz. 9
Relevantie	Blz. 9
Onderzoeksvraag met deelvragen	Blz. 10
Literatuurstudie	Blz. 11
Aanpak	Blz. 18
Resultaten	Blz. 20
Conclusies	Blz. 27
Beantwoording onderzoeksvraag en aanbevelingen	Blz. 28
Evaluatie/reflectie	Blz. 31
Kritische opmerkingen	Blz. 31
Reflectie	Blz. 31
Literatuurlijst	Blz. 33
Bijlagen	Blz. 35
Bijlage 1	Blz. 35
Bijlage 2	Blz. 42
Bijlage 3	Blz. 48

Engelstalig

For this assignment a student of Hogeschool Rotterdam has been researching the needs of clients in the Gouda area who are living independently but with supervision and how their supervision can be improved. This study was commissioned by Gemiva-SVG group.

For the study a survey has been held among 30 people:

- ten clients with a mild mental disorder who live independently but with guidance in the Gouda area;
- ten people out of the network of the clients;
- ten supervisors of the Gemiva-SVG Gouda area.

We can conclude that all the respondents are satisfied with the supervision they are getting. They are always satisfied or almost always satisfied. However there are a few points to be considered.

Concerning the personal attention in the supervision there has been remarkable results. No conclusions can be drawn from this. A follow-up investigation is needed. The clients are also not happy about the structure of the supervision. The paper includes recommendations as to how the supervision can be improved so that the wishes and needs of the clients are better served.

Nederlandstalig

Voor dit onderzoek is er door een student van de Hogeschool Rotterdam op zoek gegaan naar antwoord op de vraag wat de wensen en behoeften zijn van cliënten die begeleid zelfstandig wonen in de regio Gouda en hoe de organisatie hier door middel van begeleiding bij kan aansluiten. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de Gemiva-SVG Groep.

Ten behoeve van het onderzoek zijn er bij in totaal 30 personen enquêtes afgenomen. Dit waren tien cliënten met een LVB die begeleid zelfstandig wonen binnen de regio Gouda, tien mensen uit het netwerk van de cliënt, en tien begeleiders.

Uit de resultaten van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat alle respondenten tevreden zijn over de huidige begeleiding. Ze zijn of altijd tevreden, of bijna altijd. Echter zijn er enkele aandachtspunten. Wat betreft de persoonlijke aandacht in de begeleiding zijn er opvallende resultaten naar voren gekomen, hier kan verder geen conclusie uit gehaald worden, maar vraagt om een vervolg onderzoek. Verder blijkt uit de resultaten dat de cliënten enkel niet tevreden zijn over de structuur in de huidige begeleiding. In de aanbevelingen wordt beschreven hoe hier door middel van begeleiding mee omgegaan kan worden zodat de Gemiva-SVG Groep uiteindelijk nog beter kan aansluiten bij de wensen en behoeften van de cliënt.

In het kader van mijn afstuderen is er voor de Gemiva-SVG Groep, hierna GSVGG genoemd, onderzoek gedaan bij cliënten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek en het netwerk van de cliënt. Er is onderzocht wat cliënten en het netwerk van de cliënt belangrijk vinden in de begeleiding. Het gaat hierbij specifiek om cliënten die begeleid zelfstandig wonen. Cliënten die begeleid zelfstandig wonen hebben op een bepaalde manier zorg nodig, maar wonen wel zelfstandig (InfoNu, 2015).

Met de term 'licht verstandelijk beperkt' worden volgens de DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) mensen met een intelligentiequotiënt (IQ) tussen de 50-55 en 70 bedoeld met daarbij een beperkt sociaal aanpassingsvermogen en bijkomende problematiek zoals leerproblemen, een psychiatrische stoornis, lichamelijke problemen en/of problemen in het gezin en sociale omstandigheden (Beer, 2012).

Tevens is het zo dat mensen met een licht verstandelijke beperking vaak te kampen hebben met gedragsproblemen. Als gevolg daarvan hebben deze mensen chronische behoefte aan begeleiding (Beer, 2012). Het is van belang dat deze begeleiding goed aan sluit bij de cliënt en daarom is er in de afgelopen jaren door zorginstellingen en wetenschappers veel tijd en energie gestoken in het aanpassen en ontwikkelen van interventies en methodieken voor mensen met een licht verstandelijke beperking (Zoon, 2012).

Echter is er ondanks het groeiende aanbod aan methodieken en interventies weinig bekend over de mening van cliënten zelf wat betreft de begeleiding, en wat vindt het netwerk van de cliënt van de begeleiding die er aan de cliënt wordt geboden.

De GSVGG wil aan de hand van dit onderzoek inzicht krijgen in wat de cliënten met een licht verstandelijke beperking (LVB) zonder bijkomende problematiek en het netwerk daaromheen belangrijk vinden in de begeleiding met als doel dat zij indien nodig beter aan kunnen sluiten bij de cliënt en het netwerk tevreden kunnen houden.

Dit is belangrijk, want de cliënt kan de manier van omgang vanuit de begeleider namelijk als niet prettig ervaren, evenals het netwerk terwijl de begeleider misschien denkt goed te doen. Hierdoor zouden er conflicten kunnen ontstaan tussen het netwerk en de organisatie of tussen de cliënt en de organisatie. Tevens kunnen cliënten hierdoor ook de zorg gaan mijden terwijl mensen met een verstandelijke beperking extra kwetsbaar zijn en daardoor juist begeleiding nodig hebben. Krijgen zij die begeleiding niet, dan lopen ze een groter risico om slachtoffer te worden van verwaarlozing, mishandeling, criminaliteit, seksueel misbruik (loverboys) en verslavingsproblematiek (Beer, 2012). Verder is succesvolle zorgverlening alleen mogelijk als er binnen de driehoek cliënt, ouders en begeleiders goed wordt samengewerkt (Egberts, 2015).

Mensenrechten en personen met een beperking

De concretisering van de mensenrechten in versneld tempo is gekomen door de tweede wereldoorlog. Ten aanzien van de mensheid gebeurden hier veel gruweldaden. Dit heeft geleid tot de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van de Verenigde Naties. Deze vormde de basis voor twee bindende verdragen voor de mensenrechten van de Verenigde Naties. Deze twee waren het Internationaal verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten en het Internationaal verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten. Mensenrechten zijn de rechten behorend bij een individu. Feitelijk kunnen mensenrechten worden vertaald door drie basisgedachten, namelijk:

- Alle mensen hebben recht op gelijke kansen en waardigheid in hun leven omdat alle mensen gelijk zijn. Echter is elk mens uniek en heeft daarom het recht om als individu behandeld en benaderd te worden;
- Zelfbepaling, autonomie en vrijheid. Ieder mens is gelijk en daardoor heeft niemand het recht om anderen te onderdrukken;
- Een ieder heeft recht op een vorm van geluk, welzijn en een menswaardig leven.

Het komt er op neer dat mensen de kans krijgen om zich te ontplooien, zich te emanciperen, hun leven autonoom uit te bouwen, en hun doelen zelf te bepalen ongeacht de middelen die hiervoor nodig zijn. Internationaal wordt er door organisaties voor mensen met een beperking naar gelijkheid gestreefd met gebruik van de Verenigde Naties voor speciale groepen naar een speciaal verdrag over de rechten van mensen met een beperking. Fundamentele vrijheden en universele mensenrechten gelden voor alle burgers, dus ook voor mensen met een beperking. Echter is er geen controle op het in de praktijk omzetten van de rechten van de mensen met een beperking. Rechten is dus één, maar het uitoefenen hiervan is een andere zaak, en gebeurt dit wel? Als een persoon met een beperking wil participeren aan alle domeinen van het leven, dan zal die persoon redelijke aanpassingen moeten krijgen, voldoende ondersteuning en ook zal de persoon behoefte hebben aan de juiste houding. Als deze voorwaarden er niet zijn, dan beschikken ze niet over gelijke kansen om te participeren ondanks hun formele recht hierop (Sorée, 2010).

Het Verdrag van de Verenigde Naties omtrent de Rechten van mensen met een beperking

In het verlengde van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens ligt het VN-verdrag. Deze omvat alle domeinen aangehaald door de Universele Verklaring. De universele mensenrechten worden in het VN-verdrag vertaald naar de specifieke situatie van mensen met een beperking. Inclusie en gelijkwaardigheid worden hierbij centraal gesteld, en ook wordt er uit gegaan van het sociale model van de beperking en de sociale achterstelling van het individu. Je kan er vanuit gaan dat een ieder zonder problemen de Universele Mensenrechten van de Verenigde Naties kan uitoefenen. Echter blijkt dit in realiteit niet het geval te zijn. Dit komt door een combinatie van persoonsgebonden en omgeving gebonden factoren.

In de eerste plaats is de invalshoek van het Verdrag sociaal. De aandachtspunten van vroeger zoals de verzorging en bescherming van mensen met een beperking staan niet meer centraal.

Tegenwoordig gaat het er meer om dat mensen met een beperking in de eerste plaats ook mensen zijn met rechten, mogelijkheden en kansen. Echter is gelijkwaardig participeren aan de samenleving en genieten van kwaliteit van bestaan pas mogelijk als drempels worden weggewerkt, er wordt voorzien in voldoende ondersteuning en redelijke aanpassingen en als er een juiste mentaliteit heerst.

Het Verdrag uit zich in uitgangspunten en principes. Hiermee wordt bedoeld de deelname van mensen met een beperking aan een inclusieve samenleving, en binnen de gemeenschap zelfstandig leven. Het principe van integrale toegankelijkheid, persoonlijke mobiliteit en redelijke aanpassingen zijn bedoeld om de toegang tot gewoon werk en onderwijs mogelijk te maken. Op het gebied van zorg moeten mensen met een beperking zelf keuzes kunnen maken. Ze hebben recht op het stichten van een gezin en op leven. Het recht op privacy en het verbod op vernederende of onmenselijke behandeling geldt ook in collectieve woonvormen. Het zelf beslissingen nemen moet mogelijk worden gemaakt door ondersteuning/begeleiding.

Volgens artikel drie zijn dit de grondbeginselen van dit Verdrag:

- Non-discriminatie;
- Persoonlijke autonomie, respect voor de inherente waardigheid, met inbegrip van de vrijheid zelf keuzes te maken en de onafhankelijkheid van personen;
- Aanvaarding dat personen met een handicap deel uitmaken van de mensheid en menselijke diversiteit en respect voor verschillen;
- Daadwerkelijke en volledige participatie in, en opname in de samenleving;
- Toegankelijkheid;
- Gelijke kansen
- Eerbieding van het recht van kinderen met een beperking en respect voor de zich ontwikkelende capaciteit van kinderen met een beperking op het behoud van hun eigen identiteit (Sorée, 2010).

Maatschappelijke context en ontwikkelingen

Ontwikkelingen binnen de samenleving

Tegenwoordig leven we in een geïndividualiseerde samenleving. Dit houdt in dat mensen meer als individu leven in de samenleving in plaats van als groep. De democratiseringsbeweging in combinatie met de toenemende welvaart in de jaren 60 zorgde ervoor dat mensen los raakten van traditionele instituten zoals de kerk en onafhankelijker werden. Dit maakte plaats voor een persoonlijke oriëntatie. De individualisering zorgde ervoor dat verbondenheid met het gezin, de familie en de buurt losser en vrijblijvender werd. Hierdoor was een afname van sociale cohesie in wijken en buurten te zien.

Tegenwoordig zorgen de sociale media en stijgende mobiliteit voor nieuwe verbanden tussen mensen. De sociale wereld wordt bepaald door bijvoorbeeld vrienden op Facebook in plaats van de wijk waar iemand woont. De nadruk op eigen verantwoordelijkheid en zelfsturing zijn een ander aspect van individualisering. De samenleving creëert een idee van autonomie en grotere vrijheid. Hierdoor heeft het individu meer autonomie en vrijheid gekregen. Echter brengt deze toename aan ruimere keuzemogelijkheden en individuele vrijheid ook risico's en onzekerheden met zich mee. Het vergt nieuwe vaardigheden om aan die vrijheid invulling te kunnen geven en om je levensloop zelfstandig te bepalen. Omdat mensen met een verstandelijke beperking vaak een tekort hebben aan sociale vaardigheden en cognitieve vaardigheden is het juist voor hun moeilijk om richting te geven aan hun eigen leven. Voor hun zorgt de vrijheid voor onzekerheid en verwarring (Greeven, 2014).

Ontwikkelingen binnen de zorg

In de loop van de tijd is binnen de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking het één en ander veranderd. Tot eind jaren 60 werd een verstandelijke beperking gezien als een stoornis of ziekte. Hierbij lag de nadruk op de verzorging van de patiënt en waren er bij voorkeur instellingen buiten de bewoonde wereld. De artsen en verpleegkundigen namen de zorg op zich.

Er treedt een verandering op in de jaren 70. Er wordt dan ingezien dat mensen zonder een verstandelijke beperking en met een verstandelijke beperking zowel verschillen als overeenkomsten hebben en dat het verschil voornamelijk door het leervermogen wordt bepaald. Er wordt gedacht dat als de omgeving een stimulerende werking heeft, dat de mensen met een verstandelijke

beperking in staat zijn tot ontwikkeling en groei. Het probleem ligt hierbij in de interactie met de omgeving, en niet bij het individu. De patiënt wordt nu gezien als een lerend individu en de zorg is erop gericht om de kwaliteiten van de persoon te optimaliseren. De zorg wordt nu geboden in een reguliere woonomgeving omdat de nadruk ligt op de interactie met de omgeving. De zorg draagt bij aan de participatie in de maatschappij en het vergroten van de zelfredzaamheid. Dit wordt vermaatschappelijking van de zorg genoemd. Doordat mensen nu niet meer worden opgesloten in instellingen buiten de bewoonde wereld maar nu wonen in een wijk tussen de mensen, doen ook de orthopedagogen en psychologen hun intrede in de begeleiding en zorg van mensen met een verstandelijke beperking (Greeven, 2014).

Aan het einde van de jaren 80 staat volwaardig burgerschap centraal, ook voor mensen met een verstandelijke beperking. Dit wordt burgerschapsparadigma genoemd. Inclusie en integratie zijn hierbij belangrijke termen. Deze termen staan voor de visie waarbij er plaats wordt gemaakt voor inclusief beleid in plaats van exclusief beleid voor bepaalde groepen. Inclusief beleid houdt rekening met de beperkingen van mensen en schept voor iedereen mogelijkheden en kansen. Mensen met een beperking kunnen nu zelf keuzes maken en zelf vormgeven en controle krijgen over hun bestaan. De nadruk komt te liggen op de vraag gestuurde zorg waarbij ondersteuning en zorg worden afgestemd op de behoefte van de cliënt (Greeven, 2014).

Van AWBZ naar WMO

De gemeenten krijgen vanaf 2015 voor de extramurale begeleiding, verzorging en ondersteuning de volledige verantwoordelijkheid. Hierdoor komen de gemeenten dicht bij de burger te staan waardoor zij beter in kunnen spelen op de mogelijkheden behoeften en de vraag van de burger. Tevens kan de zorg en hulp hierdoor dicht bij de burger worden georganiseerd. Essentieel voor mensen met een beperking is hierin dat activerende en ondersteunende begeleiding, kortdurend verblijf, vervoer van en naar begeleiding, de inloopfunctie van de GGZ en hulpmiddelen onder deze transitie vallen. Voor de mensen die een verblijfsindicatie (Volledig Pakket Thuis of Zorgzwaartepakket) hebben blijft de begeleiding vanuit de AWBZ geldig. Echter kom je in de nieuwe regeling alleen nog in aanmerking voor een AWBZ-indicatie met een IQ tot 70.

Bij meervoudige problematiek geeft de transitie de kans om tot een betere afstemming te komen. De gemeenten kunnen de begeleiding beter laten verlopen door de toepassing van één cliënt, een plan en een regisseur. Verder kunnen gemeenten op de gebieden van schulden, vereenzaming, werkloosheid en wonen hulp bieden.

Door de verschuiving van tweedelijnszorg naar eerstelijns zorg bestaat het risico dat specifieke deskundigheid verdwijnt. Daarbij is de vraag of de gemeente de doelgroep van mensen met een verstandelijke beperking wel voldoende kent. Er worden sociale (wijk)teams ingezet, maar kunnen de teams deze doelgroep wel herkennen en ze op de juiste manier te begeleiden? Als dit niet het geval is kan het zo zijn dat de begeleiding niet goed aansluit bij cliënten waardoor zij mogelijk zorg gaan mijden. Ook is de vraag of de gemeenten de doelgroep wel de prioriteit geeft die ze verdient, want het kan zo zijn dat deze doelgroep wordt overschat. Dit kan versterkt worden doordat deze doelgroep zelf niet snel zorg in zal roepen terwijl zij juist specifieke begeleiding nodig heeft (Movisie, 2015).

WMO binnen de gemeente Gouda

Er is veel veranderd sinds één januari 2015. Deze veranderingen gaan samen met de bezuinigingen. Vanaf één januari 2015 valt de zorg onder de WMO of Jeugdwet. De Wet langdurige zorg (Wlz) is er voor mensen die intensieve zorg nodig hebben. Veel van de zorg gaat naar de gemeente, elke gemeente voert de WMO en de Jeugdwet uit op haar eigen manier (Gemiva-SVG Groep, 2015).

Voor de Gemeente Gouda is het belangrijk dat iedereen zo zelfstandig mogelijk kan leven en deel kan nemen aan de maatschappij. Echter is dit niet voor iedereen even gemakkelijk. Voor de mensen bij wie dit niet lukt kan de gemeente ondersteuning bieden.

De gemeente Gouda kan op meerdere manieren ondersteuning bieden. In de WMO 2015 staat beschreven wat de wettelijke taak van de gemeente hierin is:

- Het bevorderen van de mantelzorg, de sociale samenhang, de veiligheid, het vrijwilligerswerk en de leefbaarheid in de gemeente door het bestrijden en voorkomen van huiselijk geweld;
- Het ondersteunen van de participatie en de zelfredzaamheid van mensen met een beperking of met chronische, psychosociale of psychische problemen, en dit zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving;
- Het bieden van opvang en beschermend wonen.

Deze taken heeft de gemeente Gouda vertaald naar zes doelen:

- Een ieder die kan werken, werkt naar vermogen of is actief voor de samenleving;
- Jongeren en kinderen groeien veilig en gezond op en krijgen de kans om zich te ontwikkelen;
- In eerste instantie nemen mensen verantwoordelijkheid voor hun situatie en dragen zo veel mogelijk bij aan de oplossing van hun eigen problemen en die van anderen;
- Mensen met een beperking en ouderen zijn zo lang als mogelijk zelfredzaam en participeren in de samenleving;
- Er is een veilig vangnet beschikbaar voor wie dat nodig heeft;
- Inwoners vinden ondersteuning en hulp van dichtbij, in de buurt (Gouda, 2015).

DOEL VAN HET PRAKTIJKONDERZOEK

Het voornaamste doel voor de organisatie zelf is dat de GSVGG na dit onderzoek indien nodig beter aan kan sluiten bij de wensen en behoeften van de cliënt en het netwerk tevreden kan houden. Verder zal er aan de hand van dit onderzoek duidelijk worden wat cliënten zelf belangrijk vinden in de begeleiding. Waar zijn ze momenteel tevreden over in de begeleiding, en wat zou er beter kunnen, of wat wordt er gemist in de begeleiding. Tevens wordt er ook onderzocht hoe het netwerk van de cliënt graag zou willen dat er met de cliënt wordt omgegaan. Daarbij zal er ook worden onderzocht wat de begeleiders denken dat cliënten en het netwerk belangrijk vinden in de begeleiding. Uiteindelijk kan er dan worden gekeken of dit overeen komt. Wat ik uiteindelijk met al deze uitslagen wil bereiken is dat de GSVGG meer inzicht krijgt in de wensen en behoeften van de cliënt en het netwerk op het gebied van de begeleiding.

RELEVANTIE

Maatschappelijke relevantie

De samenleving is in beweging. Waar mensen met LVB vroeger werden weggestopt in instellingen buiten de bewoonde wereld, wonen ze nu in een wijk tussen de mensen, waarvan sommigen zelfs ambulant wonen. Er is sprake van individualisering waarbij de nadruk ligt op de eigen verantwoordelijkheid en zelfsturing. De persoon met LVB heeft meer autonomie en vrijheid gekregen. Echter brengt dit ook risico's met zich mee. Het vergt nieuwe vaardigheden om invulling te kunnen geven aan die vrijheid en om de levensloop zelfstandig te bepalen (Greeven, 2014). Om dit goed te laten verlopen is er goede aansluitende begeleiding nodig. Mensen met LVB zijn namelijk extra kwetsbaar en hebben hierdoor vaak levenslang en levensbreed goede aansluitende begeleiding nodig om zich staande te kunnen houden in de maatschappij. Als de begeleiding de persoon niet voldoende ondersteunt kunnen ze in de problemen raken. Ze lopen dan een groter risico om slachtoffer te worden van mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik (loverboys), criminaliteit, en verslavingsproblematiek (Beer, 2012). Om dit te kunnen voorkomen of verminderen en om beter aan te kunnen sluiten bij de wensen en behoeften van de cliënten en het netwerk zal er worden onderzocht wat de cliënt en het netwerk belangrijk vinden in de begeleiding. Tevens hebben de gemeenten vanaf 2015 de volledige verantwoordelijkheid over de extramurale

begeleiding, verzorging en ondersteuning gekregen. Hierdoor komen de gemeenten dichterbij de burger te staan waardoor ze beter in kunnen spelen op de behoeften van de burger. Omdat de GSVGG regelmatig de resultaten van diverse onderzoeken naar buiten toe publiceert kan ook de gemeenten hier zijn voordeel uit doen doordat zij door middel van dit onderzoek mogelijk nog meer inzicht krijgen in de behoeften van de burger op het gebied van begeleiding (Movisie, 2015).

Relevantie voor opdrachtgever en betrokkenen

De GSVGG vindt het belangrijk om te weten hoe cliënten zelf en hun vertegenwoordigers over de organisatie denken. Verder onderzoekt de GSVGG geregeld de tevredenheid van de cliënten zodat zij de kwaliteit van het werk kunnen blijven verbeteren. Aan de hand van dit onderzoek zal de tevredenheid van de cliënten en het netwerk daaromheen wat betreft de begeleiding worden onderzocht. De uitkomst hiervan zou de kwaliteit van werken indien nodig kunnen verbeteren doordat de begeleiding mogelijk beter aan kan sluiten bij de behoefte en wensen van de cliënt en het netwerk. Voor de cliënten is dit ook fijn omdat zij hierdoor goed aansluitende begeleiding krijgen, en dit is voor mensen met een LVB erg belangrijk. Mensen met een LVB zijn namelijk extra kwetsbaar. Zij hebben vaak levenslang en levensbreed goed aansluitende begeleiding nodig om zich staande te kunnen houden in de maatschappij. Als de begeleiding de cliënt niet voldoende ondersteunt kunnen ze in de problemen raken. Ze lopen dan een groter risico om slachtoffer te worden van mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik (loverboys), criminaliteit, en verslavingsproblematiek (Beer, 2012).

Relevantie voor het beroep

Als pedagoog ben je werkzaam in het agogische beroepenveld. Dat houdt in dat je mensen begeleidt en ondersteunt. Voor dat ondersteunen en begeleiden zijn er tal van methodieken ontwikkeld die door begeleiders worden ingezet. Dit onderzoek geeft mogelijke aanvullingen op wat cliënten en het netwerk zelf belangrijk vinden in de begeleiding zodat de begeleiding uiteindelijk indien nodig zo goed mogelijk aangesloten kan worden bij hun wensen en behoeften. Verder kan dit onderzoek mogelijk gunstig zijn voor de professionals die werkzaam zijn binnen dit beroepenveld. Zij zouden de uitkomst van dit onderzoek kunnen gebruiken bij het opstellen van het ondersteuningsplan. Dit is een plan dat de professional zelf opstelt, evalueert en aanpast. Hierin wordt de ondersteuning afgestemd op de behoeften van de cliënt (youchooz, z.d.). Als uit dit onderzoek duidelijk wordt waar cliënten en het netwerk van de cliënt nog behoeften aan hebben in de begeleiding, kan de professional dit in het vervolg meenemen in het ondersteuningsplan.

ONDERZOEKSVRAAG MET DEELVRAGEN

Hoofdvraag:

Hoe kan de Gemiva-SVG Groep door middel van begeleiding aansluiten bij de wensen en behoeften van haar cliënten met een licht verstandelijke beperking, die begeleid zelfstandig wonen.

Deelvragen:

1. Waar zijn de cliënten van de Gemiva-SVG Groep niet tevreden over in de huidige begeleiding?
2. Waar zijn de cliënten van de Gemiva-SVG Groep tevreden over in de huidige begeleiding?
3. Wat vinden cliënten van de Gemiva-SVG Groep belangrijk in de begeleiding?
4. Wat vindt het netwerk van de cliënt belangrijk in de begeleiding naar de cliënt toe?
5. Wat vinden begeleiders belangrijk in de begeleiding naar de cliënt en het netwerk toe?

De onderzoeksvraag is ontstaan naar aanleiding van het onderzoeksdoel. Belangrijk was dat de onderzoeksvraag samen met het onderzoeksdoel de kapstok zou zijn voor het praktijkonderzoek. Tevens was het ook belangrijk dat het voor iedereen begrijpelijk zou zijn. In één of enkele beknopte vragen moest er inzichtelijk worden gemaakt wat ik te weten wilde komen aan de hand van dit praktijkonderzoek. Het was daarom belangrijk de onderzoeksvraag goed te doordenken. Er is op

gelet dat de onderzoeksvraag niet te smal zou zijn maar ook niet te breed. Tevens moest er bij het formuleren van de onderzoeksvraag ook rekening mee worden gehouden dat de onderzoeksvraag binnen de vooraf vastgesteld tijdsperiode beantwoord zou kunnen worden. Om na te gaan of de onderzoeksvraag ook daadwerkelijk onderzoekbaar zou zijn in de praktijk is het praktijkonderzoek vooraf in gedachten al een aantal keren doorlopen. Door dit te doen kon er beter bepaald worden of de onderzoeksvraag realistisch was geformuleerd. Toen dit allemaal leek te kloppen is de onderzoeksvraag definitief geworden (van der Donk & van Lanen, 2014).

Echter zijn er ook deelvragen geformuleerd, deze dragen bij aan het beantwoorden van de hoofdvraag. Omdat de hoofdvraag niet al te ruim is geformuleerd konden de deelvragen worden beperkt tot vijf deelvragen. Bij elke deelvraag die werd geformuleerd is er nagegaan of ze wel onderzoekbaar zijn in de daarvoor beschikbare tijd en met de beschikbare middelen (van der Donk & van Lanen, 2014).

LITERATUURSTUDIE

Licht verstandelijke beperking

Iemand met een verstandelijke beperking heeft een beperking op twee gebieden. Dit is onder andere het intellectueel functioneren, ook wel bekend als het IQ. Dit verwijst naar iemands vermogen om te leren, te redeneren, problemen op te lossen en beslissingen te nemen. Verder gaat het om het adaptief gedrag zoals de mogelijkheid om samen te werken met anderen, om effectief te kunnen communiceren en de zorg voor zichzelf (WebMD, 2015).

Het IQ (intelligentiequotiënt) wordt gemeten door een IQ test. Het gemiddelde IQ is 100. Een persoon wordt beschouwd als verstandelijk beperkt bij een IQ van minder dan 70 tot 75 (WebMD, 2015).

Echter, als er wordt gesproken over LVB, dan zijn er verschillende definities. Er is een formele definitie en een praktijk definitie. De formele definitie staat beschreven in de DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders). Dit is een Amerikaans boek dat over het algemeen wordt gebruikt voor psychiatrische diagnostiek. In dit boek staan criteria om een psychiatrische diagnose te kunnen stellen (Beer, 2012).

Definitie volgens de DSM-IV

De DSM-IV heeft de volgende criteria voor de diagnose 'verstandelijke beperking':

- Het begint voor het achttiende jaar;
- De persoon heeft een IQ van rond de 70 of lager en functioneert hierdoor verstandelijk onder het gemiddelde;
- Er zijn gelijktijdige aanwezige beperkingen of tekorten in het aanpassingsgedrag op ten minste twee van de volgende vlakken: zelfverzorging, communicatie, sociale en relationele vaardigheden, zelfstandig kunnen wonen, zelfstandig beslissingen nemen, gebruik maken van gemeenschapsvoorzieningen, werk, functionele intellectuele vaardigheden, gezondheid en veiligheid en ontspanning.

Voor een LVB wordt er een IQ gehanteerd van 50-55 tot ongeveer 70 (Beer, 2012).

In dit verslag wordt onder cliënten met een LVB mensen met een licht verstandelijke beperking met een IQ tussen de 50 en de 85 met daarbij een beperkt sociaal aanpassingsvermogen bedoeld. Dit is de zogenoemde praktijkdefinitie. De praktijkdefinitie komt uit 'De Kleine Gids: Mensen met een lichte verstandelijke beperking' (2011). Ik kies ervoor om deze definitie te hanteren omdat deze dicht

in de buurt komt bij de definitie van de DSM-IV. Dit is voor mij belangrijk omdat dit boek wordt gebruikt om een psychiatrische diagnose te kunnen stellen. Bij mensen die worden gediagnostiseerd met een LVB wordt dus ook dit IQ gehanteerd.

Praktijkdefinitie

De praktijk kent volgens 'De Kleine Gids: Mensen met een lichte verstandelijke beperking' de volgende definitie voor een LVB:

- Een IQ tussen de 50-85;
- Daarbij een beperkt sociaal aanpassingsvermogen. Beperkingen of tekorten in het aanpassingsgedrag van wat op zijn/haar leeftijd en bij zijn cultuur verwacht wordt op minimaal twee van de volgende vlakken: zelfverzorging, communicatie, sociale en relationele vaardigheden, zelfstandig kunnen wonen, zelfstandig beslissingen kunnen nemen, gebruik maken van gemeenschapsvoorzieningen, werk, functionele intellectuele vaardigheden, ontspanning, werk, gezondheid en veiligheid en daarbij;
- Bijkomende problematiek zoals een psychiatrische stoornis, leerproblemen, medisch-organische (lichamelijke) problemen en/of problemen met sociale omstandigheden en in het gezin (Beer, 2012).

Verder hebben mensen met LVB volgens de praktijkdefinitie te maken met gedragsproblemen en hebben zij hierdoor chronische of langdurige behoefte aan ondersteuning (Beer, 2012).

Kenmerken van een LVB

Bij iemand die een LVB heeft zijn er beperkingen op verschillende leefgebieden. Deze beperkingen grijpen op elkaar in en hangen met elkaar samen. Voor het functioneren heeft dit vaak grote gevolgen. Aan de buitenkant is niet altijd te zien dat iemand een LVB heeft, dit heeft als gevolg dat iemand kan worden overschat. Echter, een LVB heeft invloed op het dagelijkse functioneren en kan zware gevolgen hebben. Een LVB heeft invloed op verschillende functioneringsgebieden (Beer, 2012).

Leren en denken

Mensen met een LVB zijn beperkt in hun leren doordat ze beperkt zijn in hun denken. Iemand met een LVB kan herinneringen bijvoorbeeld niet gemakkelijk terug roepen. Tevens kunnen ze minder onthouden en hebben ze problemen met het ordenen van wat geleerd moet worden. Dit omdat ze het lastig vinden om eruit te pakken wat van belang is om te onthouden. Ze staan vaak machteloos tegenover informatie omdat ze minder actief denkend zijn. Daarbij komt dat ze zelf ook minder actief op zoek gaan naar informatie. Dit heeft als gevolg dat er minder onopzettelijk en opzettelijk leergedrag is. Kortom, ze hebben moeite om aangeboden informatie goed te verwerken en te onthouden waardoor ze moeilijker leren op school. Mensen met een LVB hebben moeite met abstract denken. Door middel van concrete ervaringen vindt het leren plaats (Beer, 2012).

Werkgeheugen

Het werkgeheugen slaat informatie op en bewerkt het. Dit speelt bij het leren een belangrijke rol. Het werkgeheugen van iemand met een LVB functioneert op basis van de mentale leeftijd. Bij iemand met een LVB ligt de mentale leeftijd onder de kalenderleeftijd. Het werkgeheugen bij iemand met een LVB is op de zelfde manier opgebouwd als iemand zonder LVB, maar het maakt een vertraagde ontwikkeling door (Beer, 2012).

Sociale informatieverwerking

Iemand met een LVB lost problemen op een andere manier op dan iemand zonder LVB. Iemand met een LVB focust zich meer op negatieve informatie en letterlijk gesproken informatie. Ook hebben zij minder assertieve oplossingsvaardigheden. Probleemsituaties lossen ze vaker met passief gedrag of agressief gedrag (Beer, 2012).

Generaliseren

Iemand met een LVB vindt het moeilijk om hetgeen wat hij heeft geleerd in de ene situatie, toe te passen in een situatie die vergelijkbaar is. Ze vinden het moeilijk om de transfer te maken van het geleerde. Tevens vinden ze het lastig om te zien welke actie of handeling in een situatie ervoor heeft gezorgd dat iets werkt (Beer, 2012).

Taal

Bij iemand met een LVB blijft zowel het taalbegrip als het taalgebruik achter. Taal en denken zijn minder met elkaar verbonden. Ook begrijpen ze minder van wat er wordt gezegd en wordt het lezen vertraagd. Voor iemand met een LVB is het lastig om verbaal aan te geven wat hij/zij voelt doordat ze minder taal tot hun beschikking hebben. Dit kan ervoor zorgen dat emoties op een primaire manier worden geuit dus dat emoties minder kunnen worden beheerst (Beer, 2012).

Sociale vaardigheden

Mensen met een LVB vinden het lastig om een vriendschap aan te gaan en te onderhouden. Hierdoor vinden ze het vaak moeilijk om zich in het sociale verkeer staande te houden. Daarbij worden zij vaak gepest en zijn regelmatig bij conflicten betrokken. Mensen met een LVB vinden het moeilijk om zich in anderen te verplaatsen, dus in het bedenken wat een ander voelt, denkt en ziet. Hierdoor zijn ze in het bedenken van sociale (re)acties ook mindere snel en hebben ze vaak negatieve ervaringen in het sociale verkeer. Een gevolg hiervan kan zijn dat zij zich gaan terug trekken (Beer, 2012).

Empathie

Mensen met een LVB kunnen zich niet gemakkelijk voorstellen hoe iemand anders zich voelt. Dit kan leiden tot onwenselijke gedragingen of reacties. Ze hebben in het inlevingsvermogen een beperking. Bij iemand met een LVB loopt de sociaal-emotionele ontwikkelingsleeftijd achter bij de kalenderleeftijd (Beer, 2012).

Emoties

Bij iemand met een LVB blijft de emotionele ontwikkeling vaak hangen op het niveau van een schoolkind. Ze voelen wel emoties zoals verdriet, boosheid, geluk etc, maar om er een definitie aan te geven moet je op jezelf kunnen reflecteren en je de vraag kunnen stellen wat je precies voelt. Om dit te kunnen, moet je op een zeker abstractieniveau kunnen denken en moet je vervolgens ook nog woorden aan die gevoelens kunnen geven. Echter is iemand met een LVB op beide gebieden beperkt. Bepaalde emoties die op latere leeftijd tot ontwikkeling komen zijn bij mensen met een LVB minder goed ontwikkeld. Dit zijn emoties zoals geweten, inlevingsvermogen en seksuele liefde. Mensen met een LVB blijven vaak primair reageren doordat ze minder coping mechanismen leren. Dat wat de persoon voelt, wordt gelijk in gedrag omgezet (Beer, 2012).

Geweten

De gewetensontwikkeling verloopt bij iemand met een LVB langzamer dan bij iemand zonder LVB. Een volledig uitgerijpt geweten, dus het laatste stadium wordt echter nooit behaald. Doordat iemand met een LVB minder inlevingsvermogen heeft, wordt de gewetensontwikkeling bemoeilijkt (Beer, 2012).

Impulscontrole

Iemand met een LVB heeft vaak moeite met het beheersen van zijn impulsen doordat de sociaal-emotionele ontwikkeling achterblijft. Het gevoel dat je sommige dingen beter niet kan doen is bij iemand met een LVB onvoldoende ontwikkeld. Ook vinden ze het moeilijk om aan te voelen dat iemand anders last heeft van zijn/haar gedrag. Tevens hebben ze moeite met het sturen van het eigen gedrag doordat ze moeilijk op zichzelf kunnen reflecteren (Beer, 2012).

Zelfsturing

Ze hebben bijvoorbeeld moeite met het plannen van activiteiten. Want wat heb je bijvoorbeeld allemaal nodig om op tijd en verzorgd op je werk te komen. Ook vinden ze het lastig om eerder voorgedane situaties terug te halen, deze te analyseren en vervolgens op zichzelf te reflecteren. Want wat heeft bepaald gedrag bijvoorbeeld tot gevolg gehad. Mensen met een LVB leren er niet vanzelfsprekend van als situaties zich één keer voordoen (Beer, 2012).

Autonomie

Door de LVB doen deze mensen over het algemeen meer negatieve ervaringen op dan mensen die geen LVB hebben. Mensen merken al snel dat zij het minder goed doen dan bijvoorbeeld leeftijdsgenoten. Ook krijgen zij minder vaak positieve feedback. Hierdoor ontwikkelen ze een lagere verwachting van succes en geven ze eerder op waardoor er nog minder succes wordt behaald en geen nieuwe uitdagingen meer aangegaan worden. Ze krijgen vaak te maken met faalervaringen en blijven voor behoorlijk functioneren van de ondersteuning van anderen afhankelijk (Beer, 2012).

Seksualiteit

Ook mensen met een LVB hebben seksuele gevoelens. Echter hebben mensen met een LVB minder vaardigheden en mogelijkheden om te kunnen communiceren over seksualiteit en weten ze niet goed welke sociale regels erbij horen. Door de beperking in de ontwikkeling van sociale vaardigheden, geweten en het inlevingsvermogen is het voor iemand met een LVB lastiger om zich op seksueel gebied volgens de algemeen geldende norm te gedragen (Beer, 2012).

Behoeften mensen met een verstandelijke beperking

Ergens behoefte aan hebben wil zeggen dat je iets nodig hebt. Behoeften ontstaan vanuit je binnenste en vanuit je omgeving. Er zijn een aantal behoeften die ieder mens heeft. Deze behoeften staan omschreven in de Piramide van Maslow. Zo heb je niveau 1, de fysiologische behoeften, dit zijn de primaire levensbehoeften, zoals eten, rust, slaap, seks en beweging. Niveau 2, behoefte aan zekerheid, structuur, stabiliteit, veiligheid, vertrouwen, duidelijkheid en een eigen plek hebben. Niveau 3. Sociale behoeften, afhankelijkheid, liefde, affectie en ergens bij horen. Niveau 4. Behoefte aan respect, respect voor anderen en jezelf, succes, kennis, erkenning en status. Niveau 5. Zelfverwerkelijking, wijsheid, spontaniteit. Al deze behoeften volgens de Piramide van Maslow zijn voor mensen met LVB volledig van toepassing. Daarbij hebben mensen met LVB ook ontwikkelingsgerichte behoeften. De ontwikkelingsgebieden voor iemand met LVB zijn de motorische ontwikkeling, de verstandelijke ontwikkeling en de sociaal-emotionele ontwikkeling. Specifieke behoeften voor iemand met LVB zijn gericht op het leven, op school, werken, wonen en een zinvolle vrijetijdsbesteding. Bij het wonen zijn de activiteiten voornamelijk gericht op het ondersteunen bij het creëren en instandhouden van een veilige omgeving, het stimuleren van het zelf verzorgen van die plek, ondersteunen in het omgaan met de gemeenschappelijke ruimten en het advies geven over waar de cliënt om vraagt (Verhoef, 2001).

Risico en succes factoren van ambulante zorg bij mensen met een licht verstandelijke beperking

Meerdere mensen met een verstandelijke beperking wonen tegenwoordig begeleid zelfstandig. Zij wonen dan in principe zelfstandig maar worden ambulant begeleid door begeleiders uit een instelling. Echter brengt deze vorm van wonen ook risico's met zich mee. Mensen met een verstandelijke beperking kunnen bijvoorbeeld moeite hebben met een zelfstandig huishouden. Tevens verhoogt het ook de kans op sociale isolatie en eenzaamheid. Verder zijn mensen met een verstandelijke beperking ook vaak onzeker over zichzelf en voelen zich in de gewone maatschappij niet altijd op hun gemak. Participatie in de samenleving buiten de muren van hun eigen huis blijkt

niet altijd even makkelijk te zijn. Dit kan negatieve gevolgen hebben voor een zinvolle dagbesteding en voor hun sociale netwerk (Leemrijse & Pisters, 2009).

Mensen met een verstandelijke beperking zijn in hun financiële mogelijkheden ook vaak beperkt. Hierdoor komen zij vaak te wonen in minder sociale buurten. Dit zorgt ervoor dat ze extra kwetsbaar zijn voor misbruik door derden en pesterijen uit de buurt. Tevens hebben ze ook meer kans op gezondheidsproblemen omdat ze een beperkt eigen inzicht hebben in hun gezondheid. Omdat medische begeleiding kan ontbreken, worden de gezondheidsproblemen ook niet altijd tijdig gesignaleerd. Daarbij is de leefstijl van mensen met een verstandelijke beperking ook niet altijd verantwoord. Dit kan zich uiten in obesitas of in toenemend gebruik van alcohol of drugs. De veranderingen in de zorg brengen ook risico's met zich mee voor mensen met een verstandelijke beperking. Een voorbeeld hiervan is het ontslag uit het ziekenhuis. Er kunnen medicatie fouten voorkomen of de communicatie over de leefregels is niet optimaal. Door beperkte communicatiemogelijkheden zijn deze risico's voor mensen met een verstandelijke beperking groter. Ook hebben zij minder inzicht in ziekte en gezondheid (Leemrijse & Pisters, 2009).

Door middel van een goed sociaal netwerk kunnen veel problemen rondom de sociale isolatie, de eenzaamheid en het ontbreken van een zinvolle dagbesteding voorkomen of verminderd worden. Een goed sociaal netwerk biedt niet alleen veiligheid en steun, maar stelt de persoon met de verstandelijke beperking ook in staat om actief deel te nemen aan de samenleving. Om die reden is een sociaal netwerk extra relevant voor mensen met een verstandelijke beperking die zelfstandig wonen (Leemrijse & Pisters, 2009).

Mensen met een verstandelijke beperking worden vaak door meerdere hulpverleners vanuit meerdere instanties begeleid. Er wordt gezegd dat er aan integraal aanbod van zorg een gebrek is. Doordat de onderlinge samenwerking niet altijd goed geregeld is, kan dit leiden tot tegen elkaar in werkende vormen van begeleiding of slecht op elkaar aansluitende begeleiding (Leemrijse & Pisters, 2009).

Mensen met een verstandelijke beperking lopen de kans tussen wal en schip te vallen als het gaat om specifieke zorgverlening zoals bijvoorbeeld medische zorgverlening. Dit komt doordat de reguliere zorgverleners onvoldoende kennis hebben van mensen met een verstandelijke beperking op deze terreinen. Daarentegen hebben ambulante begeleiders van mensen met een verstandelijke beperking juist niet voldoende kennis van bijvoorbeeld medische problematiek. Om die reden is er behoefte aan samenwerking en specifieke deskundigheidsbevordering van reguliere zorgverleners en ambulante begeleiders (Leemrijse & Pisters, 2009).

Een algemeen punt wat naar voren moet komen in de begeleiding van iemand met een verstandelijke beperking is dat de wens van de cliënt zelf goed in kaart moet worden gebracht en dat die het uitgangspunt moet zijn voor de begeleiding. Daarbij wordt aangeraden om zoveel mogelijk coachend te begeleiden en de zelfstandigheid van de persoon met de verstandelijke beperking te stimuleren uitgaande van de sterke kanten van de persoon (Leemrijse & Pisters, 2009).

De basis attitude van een begeleider

Om verantwoorde zorg te bieden aan een cliënt is het van belang om de cliënt op een juiste manier te begeleiden. Dit heeft te maken met de omgang tussen de cliënt en de begeleider. Het is van belang om vertrouwen te winnen en een goede (werk) relatie op te bouwen met de cliënt. Wederkerigheid en gelijkwaardigheid is hierbij belangrijk evenals het naast de cliënt staan in plaats

van boven de cliënt. Begeleiders denken vaak te weten wat het best is voor een cliënt. Zo kunnen ze bijvoorbeeld uitspraken doen als 'Ambulant wonen is echt te hoog gegrepen voor jou'. Hierdoor kunnen cliënten machtsverschillen ervaren en doen uiteindelijk wat er van ze wordt verwacht. De verhoudingen komen dan scheef te liggen. Om een gelijkwaardige relatie met een cliënt te krijgen, is het belangrijk om wederzijds respect te hebben waarin ervaringen open worden gedeeld met elkaar en waar er niks wordt ingevuld voor de ander. Als er een wederkerige relatie is tussen de cliënt en begeleider dan betekenen ze iets voor elkaar en kan ook de cliënt wat bieden (Posthouwer, 2009).

Begeleiding

Het is de taak van begeleiders om passende begeleiding te bieden aan iemand met LVB. De begeleiding is passend als de persoon met LVB de suggesties en adviezen ter harte neemt en de ontwikkeling wordt gestimuleerd. Als de begeleiding niet aansluit bij de behoeften van de persoon met LVB, dan bestaat de kans dat ze worden overvraagd (Rot, 2013).

Tevens is een goede relatie tussen begeleider en de persoon met LVB belangrijk. Echter vraagt het vormgeven van een betekenisvolle en goede relatie tussen de begeleider en de persoon met LVB specifieke vaardigheden en kwaliteiten zoals sensitiviteit, invoelend vermogen, goed kunnen luisteren en oprechte betrokkenheid (Rot, 2013).

Mensen met een LVB zijn blijvend afhankelijk van begeleiding om te kunnen functioneren in de maatschappij. Het stimuleren van de ontwikkeling van de persoon met LVB door middel van een motiverende en uitdagende relatie zorgt voor optimale kansen voor ontwikkeling en groei. Het biedt ze perspectief op een volwaardige plek in de maatschappij en vergroot de zelfredzaamheid (Rot, 2013).

Een motiverende en uitdagende relatie tussen de begeleider en cliënt zorgt er dus voor dat een cliënt zich kan ontwikkelen. Een te beschermende relatie tussen begeleider en cliënt waarin de cliënt weinig ruimte krijgt zorgt echter voor het tegenovergestelde effect. De cliënt krijgt dan onvoldoende kansen om nieuwe vaardigheden te leren en het beperkt de mogelijkheden om zijn gevoel van onafhankelijkheid en zelfvertrouwen te vergroten (Rot, 2013).

Wordt er echter teveel gevraagd van de cliënt, wordt hij overschat, dan heeft dit ook een negatief effect op de ontwikkeling. Overvraging kan leiden tot het gevoel van falen, en niets goed doen. Het kan stress en frustratie veroorzaken, maar ook kunnen er gedragsproblemen ontstaan of worden versterkt (Rot, 2013).

Het is dus belangrijk als begeleider om te zoeken naar een goede balans tussen voldoende probeerruimte bieden en uitdagen zonder dat er teveel van de persoon met LVB wordt gevraagd. Het is belangrijk daarbij te ondersteunen waar nodig. Als je de begeleiding goed af wil kunnen stemmen is het van belang dat je de cliënt goed kent, maar ook is het van belang dat je goed kan inschatten en aanvoelen wat de cliënt aan ondersteuning nodig heeft en waar je een stapje terug kan doen (Rot, 2013).

Gentle Teaching methode

Mensen met een LVB hebben een verhoogd risico dat ze zich niet begrepen en afgewezen voelen. Vaak leven ze midden in de samenleving en komen hierdoor bloot te staan aan verschillende invloeden waarmee ze niet altijd goed om kunnen gaan. Anderen verwachten vaak ook meer van mensen met een LVB dan ze waar kunnen maken. Dit komt doordat de verstandelijke en sociaal-emotionele problemen vaak niet goed zichtbaar zijn. Hierdoor lopen ze het risico dat ze teleurgesteld raken in zichzelf of een laag zelfbeeld ontwikkelen. Maar ook familie, vrienden en begeleiders kunnen geïrriteerd of zelf boos en afwijzend reageren als ze niet aan de verwachtingen blijken te

kunnen voldoen. Zulke ervaringen kunnen ertoe leiden dat de persoon met de LVB het vertrouwen in anderen verliest en zich zal gaan verzetten tegen de begeleiding (Gentle Teaching, 2013).

Met gentle teaching wordt er van hart tot hart contact gemaakt met de ander. Dit zal het herstel van de holistische eenheid bevorderen, en de persoon met LVB zal opnieuw leren vertrouwen in anderen te hebben. Bij mensen met LVB is het de kunst van gentle teaching om op een manier met hen te communiceren dat ze zich in hun zelfbeleving erkend voelen, dat ze het kunnen snappen met hun verstandelijke vermogen, en dat ze er met hun beperkte sociale-emotionele mogelijkheden mee uit de voeten kunnen (Gentle Teaching, 2013).

Bij gentle teaching wordt er vanuit gegaan dat iedereen in bepaalde mate behoefte heeft aan duidelijkheid en structuur. Structuur is dan ook één van de acht basiswaarden die worden benoemd in het levenskwaliteitmodel van de gentle teaching. Vanuit het oogpunt van de gentle teaching kan structuur in de vorm van voorspelbaarheid op het dagprogramma dan ook ondersteunend en belangrijk zijn. Echter is er dan wel de voorwaarde dat het niet in de plaats komt van veilige en warme menselijke aanwezigheid, en dat er de ruimte blijft om af te wijken van de structuur als hier behoefte aan is. Als er aan een persoon met LVB een dagritme wordt opgelegd, maar dit weerstand oplevert, dan is het voor die persoon geen ondersteunende structuur. Structuur waarin wordt bepaald wat iemand wel of niet mag werkt disciplinerend en beknellend en past niet in de lijn van gentle teaching. Er wordt bij gentle teaching voor gepleit om het aantal regels dat door de cliënt als beknellend kan worden ervaren, tot een minimum te beperken. Enkel als een cliënt dan niet in staat is om zich aan belangrijke regels te houden, dan zal de begeleider de cliënt begrenzen. Als dit gebeurt op basis van een vertrouwensrelatie dan hoeft dit niet als negatief te worden ervaren. De begeleider hoeft dan geen gebruik te maken van macht omdat er dan sprake is van een natuurlijk gezag. Wat betreft duidelijkheid in de begeleiding gaat het voornamelijk om de gevoelsmatige eenduidigheid. Het is bedoeling dat de begeleiding strikt is in de gevoelsmatige houding ten opzichte van de cliënt en dat de houding ondersteunend is (Gentle Teaching, 2013).

De vorm van onderzoeken die voor dit onderzoek is gebruikt, was een beschrijvend onderzoek. Een beschrijvend onderzoek houdt in dat er om eventuele veranderingsprocessen in gang te kunnen zetten eerst moest worden onderzocht wat cliënten, het netwerk van de cliënt en de begeleiders van de GSVGG ergens van vinden. Van de begeleiding in dit geval. Hoe de huidige processen op de werkvloer verlopen en wat de ervaringen hiermee zijn. Het doel van deze manier van onderzoeken is zorgen voor een beschrijving. Een thema of praktijksituatie wordt in kaart gebracht. De uitkomsten van het op deze manier onderzoeken zouden het startpunt kunnen zijn voor een vervolgonderzoek, of aanleiding voor het maken van keuzes (van der Donk & van Lanen, 2014).

Er is voor deze manier van onderzoeken gekozen omdat deze onderzoek vorm het beste aansluit bij wat ik te weten wilde komen voor deze onderzoeksopdracht. Aan de hand van een beschrijvend onderzoek kan de praktijksituatie van de GSVGG in kaart worden gebracht. Want hoe is de begeleiding momenteel, en wat vinden zowel cliënt als het netwerk van de cliënt en de begeleiders belangrijk in de begeleiding? De uitkomst hiervan is aanleiding voor keuzes omtrent de verdere uitwerking van het onderzoek voor de GSVGG. Eventueel zou het ook een startpunt kunnen zijn voor een vervolgonderzoek (van der Donk & van Lanen, 2014).

Om deelvraag één tot en met vier te beantwoorden is er een gestructureerde vragenlijst afgenomen, ook wel een enquête genoemd. Hierbij zijn enkelkeuzevragen gebruikt, maar ook heeft de enquête aan het einde twee open vragen. De enquêtes zijn bij een aantal cliënten, begeleiders en het netwerk van de cliënt mondeling afgenomen, en bij het merendeel is het per mail gegaan. De enquêtes zijn afgenomen bij in totaal tien cliënten met een LVB die begeleid zelfstandig wonen, bij tien begeleiders, en bij tien mensen uit het netwerk van de cliënten. De enquête die voor dit onderzoek is gebruikt is speciaal voor dit onderzoek ontwikkeld. Bij het opstellen van de enquête is er gebruik gemaakt van de gegevens uit het onderzoeksplan zoals de probleemdefinitie, de onderzoeksvraag en de literatuurstudie. Er is voor deze manier van onderzoeken gekozen omdat dit onderzoeksinstrument zowel schriftelijk, mondeling, telefonisch, individueel of in een groep afgenomen kan worden en er hierdoor meer kans was op respondenten. Om ervoor te zorgen dat er een goede vragenlijst tot stand zou komen is er op basis van de elementen uit de vraagstelling een lijst gemaakt van kenmerken waarop de vragenlijst antwoord zou moeten geven. Vervolgens is er geoperationaliseerd. De begrippen en elementen uit de onderzoeksvraagstelling zijn vertaald in onderzoekbare en meetbare kenmerken waarna de eerste vragen zijn geformuleerd. De vragen zijn zo concreet mogelijk gemaakt. Dit is belangrijk om een zo betrouwbaar mogelijk antwoord te krijgen. Hierna is de volgorde van de vragen vastgesteld. Hierbij is gelet op de logica voor de respondent. Tevens is er ook gekeken of de vragenlijst de vraagstellingen dekt en is de vragenlijst eerst uitgetoetst bij drie proefpersonen aan wie feedback over de vragenlijst is gevraagd. Hierna is de vragenlijst nog wat aangepast en is hij definitief gemaakt (Migchelbrink, 2012).

Nadat de enquêtes zijn afgenomen, zal de data worden terug gebracht tot een overzichtelijk geheel zodat er een conclusie kan worden getrokken. De vragenlijsten die zijn afgenomen worden geanalyseerd waarna ze worden samengevat in een overzichtelijk schema. Hierdoor kunnen gemakkelijk conclusies worden geformuleerd.

Om de voor gestructureerde data te analyseren zullen de aantallen worden berekend. Dit op basis van de enkelkeuzevragen in de vragenlijst. Als de enkelkeuzevragen worden geanalyseerd wordt er duidelijk hoeveel personen voor een bepaalde keuzemogelijkheid gekozen hebben. Eerst zullen de keuzemogelijkheden per vraag onder elkaar worden gezet. Vervolgens wordt er per keuzemogelijkheid geturfd hoeveel personen er voor die keuzemogelijkheid hebben gekozen waarna het aantal turfstreepjes per keuzemogelijkheid worden opgeteld. Ook zullen de aantallen nog worden omgezet naar procenten (van der Donk & van Lanen, 2014).

Om de minder gestructureerde data te analyseren zal er eerst structuur moeten worden aangebracht

in de verzamelde data. Voor de antwoorden op de open vragen zal de data horizontaal worden vergeleken. Hierdoor kan er snel een beeld worden verkregen van de manier waarop verschillende personen de open vragen hebben beantwoord. Er zal op zoek worden gegaan naar opmerkelijke verschillen en overeenkomsten waarna er kort een samenvatting zal worden gegeven van de verschillende antwoorden (van der Donk & van Lanen, 2014).

Om in het onderzoek een hoge betrouwbaarheid en validiteit te waarborgen is er gebruik gemaakt van data uit verschillende bronnen. Ook zijn deze data op verschillende manieren verzameld. Verder is het de bedoeling dat dit onderzoek iets oplevert voor de direct betrokkenen in de praktijk. Om ervoor te zorgen dat er ook daadwerkelijk iets gebeurt met de onderzoeksresultaten zijn er bij meerdere kernactiviteiten van het onderzoek mensen betrokken. Hierdoor wordt er enerzijds betrokkenheid gecreëerd en draagvlak. Maar aan de andere kant worden er op deze manier meerdere perspectieven in het onderzoek verwerkt. Hiermee wordt er gewerkt aan de validiteit van het onderzoek. Verder is er geprobeerd om het onderzoeksproces zo helder mogelijk te beschrijven. Ook blijven alle data en documenten die in het kader van het onderzoek zijn verzameld bewaard zodat deze later kunnen worden ingezien door anderen. Tevens is er goed in het praktijkprobleem verdiept. Er is een goede probleemanalyse uitgevoerd, er zijn gesprekken geweest met meerdere betrokkenen, er zijn relevante bronnen geraadpleegd en het praktijkprobleem is vanuit meerdere perspectieven bekeken. Daarbij is er ook een duidelijk beeld geschetst van de context waarin het onderzoek plaatsvindt. Hierdoor kan ervoor worden gezorgd dat het onderzoek aansluit bij de bestaande praktijken van de organisatie. Tot slot is er ook gebruik gemaakt van vakliteratuur (van der Donk & van Lanen, 2014).

RESULTATEN

Om de deelvragen te kunnen beantwoorden zijn er in totaal bij 30 respondenten enquêtes afgenomen en alle 30 beantwoord. Dit waren tien respondenten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek die begeleid zelfstandig wonen bij de GSVGG in de regio Gouda. Tien respondenten uit het netwerk van de cliënten, en tien respondenten die werkzaam zijn als begeleider bij de GSVGG binnen de regio Gouda. De enquêtes zijn voornamelijk per mail beantwoord, en er zijn er een aantal mondeling afgenomen.

Alle resultaten van de afgenomen enquêtes zijn terug te vinden in bijlage 1, 2 en 3. De belangrijkste objectieve analyseresultaten die naar voren zijn gekomen aan de hand van de enquêtes staan in deze paragraaf beschreven.

Deelvragen

1. Waar zijn de cliënten van de Gemiva-SVG Groep niet tevreden over in de huidige begeleiding?

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zijn er bij tien respondenten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek gestructureerde vragenlijsten afgenomen, ook wel enquêtes genoemd. Deze respondenten wonen begeleid zelfstandig bij de GSVGG in de regio Gouda. De enquêtes die zijn afgenomen bestaan uit enkelkeuzevragen, maar ook heeft de enquête aan het einde twee open vragen. Nadat de enquêtes zijn afgenomen, is de verzamelde data terug gebracht tot een overzichtelijk geheel zodat er uiteindelijk een conclusie kan worden getrokken (van der Donk & van Lanen, 2014).

Om de gestructureerde data te analyseren zijn de aantallen berekend. Dit op basis van de enkelkeuzevragen in de vragenlijst. Doordat de enkelkeuzevragen zijn geanalyseerd is er duidelijk geworden hoeveel personen voor een bepaalde keuzemogelijkheid gekozen hebben. Eerst zijn de keuzemogelijkheden per vraag onder elkaar gezet. Vervolgens is er per keuzemogelijkheid geturfd hoeveel personen er voor die keuzemogelijkheid hebben gekozen waarna het aantal turfstriepjes per keuzemogelijkheid bij elkaar is opgeteld. Hierna zijn de aantallen omgezet naar procenten (van der Donk & van Lanen, 2014). Dit is terug te vinden in bijlage 1.

De belangrijkste objectieve analyse resultaten die aan de hand van de gestructureerde verzamelde data naar voren zijn gekomen voor deze deelvraag zijn te vinden in tabel 1.

Waar zijn cliënten van de GSVGG niet tevreden over in de huidige begeleiding?	Percentages*		
	Helemaal nooit	Bijna nooit	Anders
Aanspreekbaarheid en toegankelijkheid		10%	
Persoonlijke aandacht		60%	
Structuur		50%	10% -Ene keer wel andere keer niet.
Communicatie		20%	
Dagbesteding		30%	
Sociaal netwerk		30%	
Positie in de samenleving		10%	20% - Ik doe wel mee en soms kan ik bepaalde dingen niet meer. Dat begrijpen mensen met

			een licht verstandelijke beperking niet altijd. Er is geen geld om bijvoorbeeld cursussen te doen die op wat hoger niveau zijn. - Ik heb een school diploma dus wil eigenlijk wat doen.
Aansluiting bij wensen en behoeften		10%	

Tabel 1.

* De percentages zijn berekend op basis van tien respondenten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek wonend binnen de GSVGG in de regio Gouda.

Opvallend aan de resultaten uit tabel 1 is dat het merendeel van de respondenten niet tevreden zijn over de hoeveelheid persoonlijke aandacht die ze krijgen in de huidige begeleiding en de structuur in de begeleiding.

2. Waar zijn de cliënten van de Gemiva-SVG Groep tevreden over in de huidige begeleiding?

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zijn er bij tien respondenten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek gestructureerde vragenlijsten afgenomen, ook wel enquêtes genoemd. Deze respondenten wonen begeleid zelfstandig bij de GSVGG in de regio Gouda. De enquêtes die zijn afgenomen bestaan uit enkelkeuzevragen, maar ook heeft de enquête aan het einde twee open vragen. Nadat de enquêtes zijn afgenomen, is de verzamelde data terug gebracht tot een overzichtelijk geheel zodat er uiteindelijk een conclusie kan worden getrokken (van der Donk & van Lanen, 2014).

Om de gestructureerde data te analyseren zijn de aantallen berekend. Dit op basis van de enkelkeuzevragen in de vragenlijst. Doordat de enkelkeuzevragen zijn geanalyseerd is er duidelijk geworden hoeveel personen voor een bepaalde keuzemogelijkheid gekozen hebben. Eerst zijn de keuzemogelijkheden per vraag onder elkaar gezet. Vervolgens is er per keuzemogelijkheid geturfd hoeveel personen er voor die keuzemogelijkheid hebben gekozen waarna het aantal turfstriepjes per keuzemogelijkheid bij elkaar is opgeteld. Hierna zijn de aantallen omgezet naar procenten (van der Donk & van Lanen, 2014). Dit is terug te vinden in bijlage 1.

Om de minder gestructureerde data te analyseren is de verzamelde data horizontaal vergeleken. Hierdoor kon er snel een beeld worden verkregen van de manier waarop verschillende personen de open vragen hebben beantwoord. Er is op zoek gegaan naar opmerkelijke verschillen en overeenkomst en vervolgens is er een korte samenvatting gegeven van de antwoorden (van der Donk & van Lanen, 2014). Ook dit is terug te vinden in bijlage 1.

De belangrijkste objectieve analyse resultaten die aan de hand van de gestructureerde verzamelde data naar voren zijn gekomen voor deze deelvraag zijn te vinden in tabel 2.

Waar zijn cliënten van de GSVGG tevreden over in de huidige begeleiding?	Percentages*		
	Altijd	Bijna altijd	Anders
Huidige begeleiding	20%	80%	
Aanspreekbaarheid en toegankelijkheid	50%	40%	
Huisvesting	80%	20%	
Veilig voelen in woning	40%	50%	
Communicatie	50%	30%	
Dagbesteding	40%	20%	
Sociaal netwerk	60%	20%	
Positie in de samenleving	20%	50%	
Aansluiting bij wensen en behoefte	30%	60%	

Tabel 2.

* De percentages zijn berekend op basis van tien respondenten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek wonend binnen de GSVGG in de regio Gouda.

Opvallend aan de resultaten uit tabel 2 is dat alle respondenten tevreden zijn over de huidige begeleiding bij de GSVGG, de respondenten zijn of bijna altijd tevreden, of altijd. Verder is het opvallend dat het merendeel van de respondenten altijd tevreden is over de huisvesting, en hun sociale netwerk.

De belangrijkste objectieve analyse resultaten die aan de hand van de minder gestructureerde verzamelde data naar voren zijn gekomen voor deze deelvraag zijn de volgende:

De bevindingen uit de open vragen zijn dat de cliënten van de GSVGG het fijn vinden dat ze vrij worden gelaten om hun eigen ding te kunnen doen. Ook wordt het als fijn ervaren dat de begeleiding zo behulpzaam is en dat ze voor de cliënten klaar staan als het nodig is. Er wordt ook positief gesproken over de houding van de begeleiding, en ze zijn aardig, lief en vriendelijk. Tevens vinden de cliënten het fijn dat de begeleiding advies geeft, en dat ze alles kunnen aan ze kunnen vragen. Maar ook wordt er aangegeven dat het fijn is dat de begeleiding ook aan de cliënt vraagt hoe hun dag is geweest en dat alles op tijd gaat zodat ze weten waar ze aan toe zijn. De volledige verzamelde data is terug te vinden in bijlage 1.

3. Wat vinden cliënten van de Gemiva-SVG Groep belangrijk in de begeleiding?

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zijn er bij tien respondenten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek gestructureerde vragenlijsten afgenomen, ook wel enquêtes genoemd. Deze respondenten wonen begeleid zelfstandig bij de GSVGG in de regio Gouda. De enquêtes die zijn afgenomen bestaan uit enkelkeuzevragen, maar ook heeft de enquête aan het einde twee open vragen. Nadat de enquêtes zijn afgenomen, is de verzamelde data terug gebracht tot een overzichtelijk geheel zodat er uiteindelijk een conclusie kan worden getrokken (van der Donk & van Lanen, 2014).

Om de gestructureerde data te analyseren zijn de aantallen berekend. Dit op basis van de enkelkeuzevragen in de vragenlijst. Eerst zijn de keuzemogelijkheden per vraag onder elkaar gezet. Vervolgens is er per keuzemogelijkheid geturfd hoeveel personen er voor die keuzemogelijkheid hebben gekozen waarna het aantal turfstreepjes per keuzemogelijkheid bij elkaar is opgeteld. Hierna zijn de aantallen omgezet naar procenten (van der Donk & van Lanen, 2014). Dit is terug te vinden in bijlage 1.

De belangrijkste objectieve analyse resultaten die aan de hand van de gestructureerde verzamelde data naar voren zijn gekomen voor deze deelvraag zijn te vinden in tabel 3.

Wat vinden de cliënten van de GSVGG belangrijk in de begeleiding?	Percentages*		
	Altijd	Bijna altijd	Anders
Goede band tussen contactpersoon en begeleiding	30%	40%	
Vragen naar wensen en behoeften	100%		
Persoonlijke aandacht	100%		
Dagbesteding	70%		
Dat de begeleiding de gezondheid in de gaten houdt		20%	20% - Nee kan ik zelf wel bepalen -Nee kan ik zelf

Dat de begeleiding het huishouden in de gaten houdt	20%	40%	
Eenduidige begeleiding	60%	40%	
Veilig voelen in woning	100%		
Het gevoel hebben ergens bij te horen	90%	10%	
Gerespecteerd voelen in de begeleiding	100%		
Advies krijgen in de begeleiding	30%	10%	20% - Alleen wanneer ik het vraag - Nee kan ik niet tegen
Dat de begeleiding in de gaten houdt dat cliënten zich niet eenzaam voelen	20%	40%	10% - Daar houd ik niet van, ik ben niet eenzaam. Mensen moeten zich niet met mij bemoeien, dan zal ik zelf wel daar iets aan doen
Dat de begeleiding erop let dat er niet wordt gepest	20%	40%	10% - Ik word niet gepest, maar voor anderen is het wel belangrijk
Iets kunnen betekenen voor de samenleving	70%	30%	

Tabel 3.

* De percentages zijn berekend op basis van tien respondenten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek wonend binnen de GSVGG in de regio Gouda.

Opvallend aan de resultaten uit tabel 3 is dat alle respondenten het altijd belangrijk vinden dat er in de begeleiding wordt gevraagd naar hun wensen en behoeften en dat ze persoonlijke aandacht krijgen. Verder vinden ook alle respondenten het altijd belangrijk dat ze zich veilig voelen in hun woning, en dat ze zich gerespecteerd voelen in de begeleiding. Ook is het opvallend dat de respondenten het het minst belangrijk vinden dat de begeleiding dingen voor ze in de gaten houdt, zoals de gezondheid, het huishouden, of dat ze zich niet eenzaam voelen of worden gepest. Dit geldt ook voor het krijgen van advies van de begeleiding.

4. Wat vind het netwerk van de cliënt belangrijk in de begeleiding naar de cliënt toe?

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zijn er bij tien respondenten uit het netwerk van de cliënt gestructureerde vragenlijsten afgenomen, ook wel enquêtes genoemd. Deze cliënten hebben een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek en wonen begeleid zelfstandig bij de GSVGG in de regio Gouda. De enquêtes die zijn afgenomen bestaan uit enkelkeuzevragen, maar ook heeft de enquête aan het einde twee open vragen. Nadat de enquêtes zijn afgenomen, is de verzamelde data terug gebracht tot een overzichtelijk geheel zodat er uiteindelijk een conclusie kan worden getrokken (van der Donk & van Lanen, 2014).

Om de gestructureerde data te analyseren zijn de aantallen berekend. Dit op basis van de enkelkeuzevragen in de vragenlijst. Eerst zijn de keuzemogelijkheden per vraag onder elkaar gezet. Vervolgens is er per keuzemogelijkheid geturfd hoeveel personen er voor die keuzemogelijkheid hebben gekozen. Hierna zijn de aantallen omgezet naar procenten (van der Donk & van Lanen, 2014). Dit is terug te vinden in bijlage 3.

Om de minder gestructureerde data te analyseren is de verzamelde data horizontaal vergeleken. Hierdoor kon er snel een beeld worden verkregen van de manier waarop verschillende personen de open vragen hebben beantwoord. Er is op zoek gegaan naar opmerkelijke verschillen en

overeenkomst en vervolgens is er een korte samenvatting gegeven van de antwoorden (van der Donk & van Lanen, 2014). Ook dit is terug te vinden in bijlage 3.

De belangrijkste objectieve analyse resultaten die aan de hand van de gestructureerde verzamelde data naar voren zijn gekomen voor deze deelvraag zijn te vinden in tabel 4.

Wat vind het netwerk van de cliënt belangrijk in de begeleiding naar de cliënt toe?	Percentages*		
	Altijd	Bijna altijd	Anders
Dat de begeleiding erop let dat de cliënt zich veilig voelt in de woning	60%	30%	
Dat de begeleiding erop let dat de cliënt dagbesteding heeft	50%	40%	
Dat de begeleiding erop let dat de cliënt een sociaal netwerk heeft	20%	50%	
Dat de begeleiding erop let dat de cliënt iets kan betekenen voor de samenleving	20%	80%	
Dat de begeleiding aansluit bij de wensen en behoeften van de cliënt	100%		
Dat er in de begeleiding wordt gevraagd naar de wensen en behoeften van de cliënt	100%		
Dat de begeleiding persoonlijke aandacht geeft aan de cliënt	100%		
Dat de begeleiding de gezondheid van de cliënt in de gaten houdt	80%	10%	
Dat de begeleiding het huishouden van de cliënt in de gaten houdt	30%	30%	
Eenduidige begeleiding	80%	20%	
Dat de begeleiding erop let dat de cliënt zich veilig voelt in de woning	70%	20%	
Dat de begeleiding erop let dat de cliënt het gevoel heeft ergens bij te horen	20%	70%	
Dat de cliënt zich gerespecteerd voelt door de begeleiding	100%		
Dat de begeleiding advies geeft aan de cliënt	40%	50%	
Dat de begeleiding erop let dat de cliënt zich niet eenzaam voelt	40%	50%	
Dat de begeleiding erop let dat de cliënt niet wordt gepest	30%	60%	

Tabel 4.

* De percentages zijn berekend op basis van tien respondenten uit het netwerk van de cliënt met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek wonend binnen de GSVGG in de regio Gouda.

Opvallend aan de resultaten uit tabel 4 is dat alle respondenten het altijd belangrijk vinden dat de begeleiding aansluit bij de wensen en behoeften van de cliënt en dat er in de begeleiding ook wordt gevraagd naar de wensen en behoeften van de cliënt. Ook vind het netwerk van de cliënt het belangrijk dat de cliënt zich gerespecteerd voelt door de begeleiding en dat ze persoonlijke aandacht krijgen.

De belangrijkste objectieve analyse resultaten die aan de hand van de minder gestructureerde verzamelde data naar voren zijn gekomen voor deze deelvraag zijn de volgende:

Er wordt aangegeven dat het netwerk van de cliënt het belangrijk vindt dat de cliënt passende begeleiding krijgt. Daarbij vind het netwerk voldoende structuur en duidelijkheid belangrijk in de begeleiding naar de cliënt toe. Net als nabijheid, persoonlijke aandacht, geduld, respect, voorspelbaarheid, consequent zijn en dat de begeleiding in de gaten houdt of alles goed gaat met de

cliënt. Ook vind het netwerk van de cliënt het belangrijk dat de begeleiding de cliënt stimuleert om zich verder te ontwikkelen.

Wat betreft de begeleiding naar het netwerk zelf toe is er aan de hand van de minder gestructureerde data naar voren gekomen dat het netwerk graag wordt betrokken bij de begeleiding door bijvoorbeeld op de hoogte gehouden te worden van gemaakte afspraken. Ook willen ze graag inspraak hebben wat betreft de begeleiding en zien ze graag openheid, duidelijkheid en willen ze serieus genomen worden. Verder verwachten ze een stukje steun en respect en een open communicatie.

5. Wat vinden begeleiders belangrijk in de begeleiding naar de cliënt en het netwerk toe?

Om deze deelvraag te kunnen beantwoorden zijn er bij tien respondenten die werkzaam zijn als begeleider bij de GSVGG in de regio Gouda gestructureerde vragenlijsten afgenomen, ook wel enquêtes genoemd. Deze begeleiders werken met cliënten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek die begeleid zelfstandig bij de GSVGG in de regio Gouda. De enquêtes die zijn afgenomen bestaan uit enkelkeuzevragen, maar ook heeft de enquête aan het einde twee open vragen. Nadat de enquêtes zijn afgenomen, is de verzamelde data terug gebracht tot een overzichtelijk geheel zodat er uiteindelijk een conclusie kan worden getrokken (van der Donk & van Lanen, 2014).

Om de gestructureerde data te analyseren zijn de aantallen berekend. Dit op basis van de enkelkeuzevragen in de vragenlijst. Eerst zijn de keuzemogelijkheden per vraag onder elkaar gezet. Vervolgens is er per keuzemogelijkheid geturfd hoeveel personen er voor die keuzemogelijkheid hebben gekozen. Hierna zijn de aantallen omgezet naar procenten (van der Donk & van Lanen, 2014). Dit is terug te vinden in bijlage 2.

Om de minder gestructureerde data te analyseren is de verzamelde data horizontaal vergeleken. Hierdoor kon er snel een beeld worden verkregen van de manier waarop verschillende personen de open vragen hebben beantwoord. Er is op zoek gegaan naar opmerkelijke verschillen en overeenkomst en vervolgens is er een korte samenvatting gegeven van de antwoorden (van der Donk & van Lanen, 2014). Ook dit is terug te vinden in bijlage 2.

De belangrijkste objectieve analyse resultaten die aan de hand van de gestructureerde verzamelde data naar voren zijn gekomen voor deze deelvraag zijn te vinden in tabel 5.

Wat vinden begeleiders belangrijk in de begeleiding?	Percentages*		
	Altijd	Bijna altijd	Anders
Goede band met contactpersoon van de cliënt	60%	40%	
Dat cliënten zich veilig voelen in de woning	80%	20%	
Dat cliënten dagbesteding hebben	40%	60%	
Dat een cliënt wat kan betekenen voor de samenleving	20%	40%	10% -Is afhankelijk van het niveau en afweging wat cliënt er zelf aan heeft
Dat begeleiding aansluit bij wensen en behoeften van cliënt	100%		
Vragen naar de wensen en behoeften cliënt	100%		
Persoonlijke aandacht	100%		
Gezondheid van de cliënt in de gaten houden	40%	60%	
Huishouden van de cliënt in de gaten houden	10%	70%	
Eenduidige begeleiding	40%	60%	

Dat een cliënt het gevoel heeft ergens bij te horen	70%	30%	
Dat de cliënt zich gerespecteerd voelt door de begeleiding	90%	10%	
Advies geven aan de cliënt	20%	80%	
Erop letten dat de cliënten zich niet eenzaam voelen	60%	40%	
Erop letten dat cliënten niet worden gepest	60%	40%	

Tabel 5.

* De percentages zijn berekend op basis van tien respondenten die werken als begeleider bij de GSVGG in de regio Gouda.

Opvallend aan de resultaten uit tabel 5 is dat alle respondenten aangeven het altijd belangrijk te vinden dat de begeleiding aansluit bij de wensen en behoeften van de cliënt, en dat er ook naar de wensen en behoeften wordt gevraagd in de begeleiding. Tevens vinden alle respondenten het belangrijk dat de cliënten persoonlijke aandacht krijgen in de begeleiding.

De belangrijkste objectieve analyse resultaten die aan de hand van de minder gestructureerde verzamelde data naar voren zijn gekomen worden in termen beschreven.

De termen die beschrijven wat de begeleiding belangrijk vindt in de begeleiding naar de cliënt toe zijn de volgende:

Transparant, respect, congruent, empathie, onvoorwaardelijke acceptatie/steun, geduld, structuur, openheid, gezelligheid, duidelijkheid, aanspreekbaar zijn, ingaan op behoeften van de cliënt, vertrouwen, het gevoel geven er voor ze te zijn, zelfstandigheid stimuleren, cliënten stimuleren tot een zinvolle dagbesteding, ingaan op behoeften cliënt, regelmatig vragen wat er van de begeleiding wordt verwacht en evalueren, niet boven maar naast een cliënt gaan staan, gelijkwaardigheid, ervaringen open met elkaar delen, emoties leren herkennen en erop in kunnen spelen, cliënt niet overschatten en niet onderschatten, veiligheid, eerlijk, integer, goede observatie en goed contact/overleg met ouders. De volledige verzamelde data is terug te vinden in bijlage 2.

De termen die beschrijven wat de begeleiding belangrijk vindt in de begeleiding naar het netwerk van de cliënt toe zijn de volgende:

Eén gezin één plan, systeemgericht werken, gebruik maken van het netwerk middels eco/genogram, eigen kracht van de cliënt en netwerk, openheid, duidelijkheid, respect, aanspreekbaar, ingaan op behoeften netwerk, vertrouwen, netwerk betrekken, betrokkenheid en eerlijkheid.

Aan de hand van de analyseresultaten kunnen er nu conclusies worden getrokken. Hierbij zullen er kernachtige antwoorden worden geformuleerd. Deze antwoorden zullen meer inzicht geven in het praktijkprobleem.

Persoonlijke aandacht

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat 60% van de cliënten bijna nooit tevreden zijn over de hoeveelheid persoonlijke aandacht die ze krijgen in de huidige begeleiding (zie tabel 1 met de analyse resultaten van deelvraag 1). Daarentegen geeft 100% van de begeleiding aan het geven van persoonlijke aandacht in de begeleiding wel van belang te vinden (zie tabel 5 met de analyse resultaten van deelvraag 5). Een voorlopige conclusie aan de hand van deze informatie zou kunnen zijn dat de persoonlijke aandacht in de begeleiding meer aandacht behoeft. Maar deze resultaten roepen ook vragen op omdat ze erg tegenstrijdig zijn. Alle begeleiders geven aan de persoonlijke aandacht van belang te vinden in de begeleiding, maar het merendeel van de cliënten is hier niet tevreden over. Mogelijk zijn de data vertekend doordat de enquêtes bij de cliënten niet mondeling afgenomen konden worden. De cliënten hebben de enquête zelfstandig ingevuld via de computer. Maar hoe hebben zij de vraag over de persoonlijke aandacht in de begeleiding ingeschat, en wat hebben ze verstaan onder persoonlijke aandacht, kortom, hebben ze de vraag wel goed begrepen. Als ze de vraag niet goed hebben begrepen kan het betekenen dat de data vertekend zijn, en vraagt het om meer verdieping voordat er daadwerkelijk een conclusie getrokken kan worden. De verdieping op het onderwerp persoonlijke aandacht is iets waar in dit onderzoek niet verder op in gegaan kan worden. Een aanbeveling is wel om hier verder op in te gaan in een vervolg onderzoek. Een aanbeveling zou dan ook zijn om ernaar te streven de enquêtes/interviews mondeling af te nemen. Op deze manier kan er ook worden nagegaan of de cliënt de vraag daadwerkelijk begrijpt, en zo niet kan de vraag zo nodig verder worden toegelicht.

Structuur

Uit de resultaten blijkt dat de helft van de cliënten die de enquête hebben ingevuld bijna nooit tevreden zijn over de structuur in de huidige begeleiding. Eén persoon geeft aan er de ene keer wel, en de andere keer niet tevreden over te zijn. De rest van de respondenten blijkt tevreden te zijn over de structuur in de begeleiding (zie tabel 1 met de analyse resultaten van deelvraag 1). Echter blijkt uit de resultaten dat alle cliënten structuur in de begeleiding van belang vinden. Ze vinden dit of altijd van belang, of bijna altijd (zie tabel 3 met de analyse resultaten van deelvraag 3). Ook blijkt uit de resultaten dat alle begeleiders structuur in de begeleiding van belang vinden. De meerderheid vindt dit bijna altijd van belang, en de minderheid vindt het altijd van belang (zie tabel 5 met de analyse resultaten van deelvraag 5). Hieruit kan worden geconcludeerd dat er om te voldoen aan de wensen en behoeften van de cliënten met name aandacht besteed kan worden aan de structuur in de begeleiding. Zoals eerder in de literatuurstudie is benoemd, is het voor mensen met LVB belangrijk om goed aansluitende begeleiding te krijgen. Dit hebben ze nodig om zich staande te kunnen houden in de maatschappij. Als de begeleiding de cliënt niet voldoende ondersteunt kunnen ze in de problemen raken. Ze lopen dan een groter risico om slachtoffer te worden van mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik (loverboys), criminaliteit, en verslavingsproblematiek (Beer, 2012). Daarom is het belangrijk dat er aandacht wordt besteed om meer structuur te hebben in de begeleiding als cliënten aangeven hier niet tevreden over te zijn. Veel mensen met een LVB hebben een beperkte innerlijke structuur. Van nature hebben ze niet het vermogen om structuur in hun leven aan te brengen, en daarom hebben ze de structuur van de omgeving nodig. Hun stemming, gedrag en welbevinden worden bepaald door de duidelijkheid en structuur die ze krijgen vanuit de

begeleiding en daarom is het belangrijk om hier meer aandacht aan te besteden (Sijnke, 2012).

Netwerk van de cliënt

Uit de resultaten blijkt dat het netwerk van de cliënt, en de cliënt dezelfde dingen belangrijk vinden in de begeleiding. Dit blijkt uit de resultaten van deelvraag 3 en deelvraag 4. Hieruit kan worden geconcludeerd dat de cliënt en het netwerk van de cliënt wat betreft de wensen en behoeften van de begeleiding op één lijn zitten.

Als er wordt gekeken naar wat het netwerk van de cliënt belangrijk vindt in de begeleiding, en wat de begeleiding zelf belangrijk vindt in de begeleiding dan kan er worden geconcludeerd dat ze op één ding na dezelfde dingen belangrijk vinden in de begeleiding naar de cliënt toe. Zo vindt het netwerk van de cliënt het belangrijk dat de begeleiding erop let dat de cliënt een sociaal netwerk heeft, maar dit wordt niet benoemd door de begeleiding. Om het netwerk tevreden te houden en om te voldoen aan de wensen en behoeften van het netwerk zou hier meer aandacht aan besteed kunnen worden.

Als er wordt gekeken naar wat het netwerk van de cliënt belangrijk vindt in de begeleiding naar zichzelf toe, en wat de begeleiding belangrijk vindt naar het netwerk toe, dan komt dit aardig overeen. Het enige wat het netwerk van de cliënt graag zou zien in de begeleiding naar zichzelf toe, maar wat de begeleiding zelf niet benoemd is dat het netwerk van de cliënt ook graag inspraak zou willen hebben in de begeleiding. Aan de hand van deze informatie kan worden geconcludeerd dat de begeleiding hier meer aandacht aan zou kunnen besteden. Als begeleider van mensen met LVB doe je er goed aan om de ouders van de cliënten te koesteren. Als het netwerk van de cliënt niet tevreden is over de begeleiding, dan kan de driehoek kan hierdoor uit balans raken, en de ouders zullen zelf de touwtjes in handen gaan nemen. Dit kan leiden tot een eenzijdige werkwijze waar professionals te weinig stem hebben, en de ouders teveel. Professionals worden uiteindelijk uit de driehoek weggedrukt door de ouders (Egberts, 2007). Dit zorgt voor een onwerkbaar verhouding en is vaak aanleiding tot een breuk terwijl juist mensen met LVB levenslang en levensbreed goed aansluitende begeleiding nodig hebben om zich staande te kunnen houden in de maatschappij. Als de begeleiding de cliënt niet voldoende ondersteunt kunnen ze in de problemen raken. Ze lopen dan een groter risico om slachtoffer te worden van mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik (loverboys), criminaliteit, en verslavingsproblematiek (Beer, 2012).

BEANTWOORDING ONDERZOEKSVRAAG EN AANBEVELINGEN

Hoe kan de Gemiva-SVG Groep door middel van begeleiding aansluiten bij de wensen en behoeften van haar cliënten met een licht verstandelijke beperking, die begeleid zelfstandig wonen?

Uit het onderzoek blijkt dat de cliënten over het algemeen tevreden zijn over de huidige begeleiding (zie tabel 2 met de analyse resultaten van deelvraag 2). De respondenten zijn of altijd tevreden of bijna altijd. In principe sluit de GSVGG met de huidige manier van begeleiding geven dus al aan bij de wensen en behoeften van de cliënt. Echter zijn er wel een aantal aandachtspunten die meegenomen kunnen worden zodat de GSVGG uiteindelijk nog beter aan kan sluiten bij de wensen en behoeften van de cliënten en het netwerk tevreden kan houden.

Structuur

Uit het onderzoek is gebleken dat het hebben van structuur in de begeleiding behoort bij de wensen en behoeften van de cliënten die de enquête hebben ingevuld, maar dat hier in de begeleiding meer

aandacht aan besteed kan worden. Door middel van begeleiding zou de GSVGG op de volgende manier beter aan kunnen sluiten bij deze wens en behoefte van de cliënt:

Als de GSVGG nog beter aan wil sluiten bij de wensen en behoeften van de cliënten zouden ze ervoor moeten zorgen dat de begeleiding eenduidig is. Hierbij kan worden gedacht aan een vaste indeling van de dag. Er kan worden gezorgd voor een herkenbare en vaste structuur in de dag of week, dus vaste activiteiten op vaste momenten (Gentle Teaching, 2013).

Ook de voorspelbaarheid met betrekking tot regels en afspraken is belangrijk.

Daarbij is het van belang dat de houding van de begeleiding voorspelbaar is. Voor iedereen is het belangrijk om te weten wat je aan een ander hebt, maar zodra je in het dagelijks leven afhankelijk bent van anderen, wordt deze voorspelbaarheid nog belangrijker. De begeleiding moet daarom in het contact met de cliënten consequent zijn. Dit kan worden gedaan door de begeleiders uit een team hetzelfde te laten handelen en dat als er een individuele beslissing wordt gemaakt door een begeleider, deze bij zijn standpunt moet blijven (Gentle Teaching, 2013).

De gentle teaching methode zou hiervoor gebruikt kunnen worden. Ook bij deze methode gaan ze ervan uit dat iedereen in bepaalde mate behoefte heeft aan duidelijkheid en structuur. Structuur is dan ook één van de acht basiswaarden die worden benoemd in het levenskwaliteitmodel van de gentle teaching. Vanuit het oogpunt van de gentle teaching kan structuur in de vorm van voorspelbaarheid op het dagprogramma dan ook ondersteunend en belangrijk zijn. Echter is er dan wel de voorwaarde dat het niet in de plaats komt van veilige en warme menselijke aanwezigheid, en dat er de ruimte blijft om af te wijken van de structuur als hier behoefte aan is. Als er aan een persoon met LVB een dagritme wordt opgelegd, maar dit weerstand oplevert, dan is het voor die persoon geen ondersteunende structuur. Structuur waarin wordt bepaald wat iemand wel of niet mag werkt disciplinerend en beknellend en past niet in de lijn van gentle teaching. Er wordt bij gentle teaching voor gepleit om het aantal regels dat door de cliënt als beknellend kan worden ervaren, tot een minimum te beperken. Enkel als een cliënt dan niet in staat is om zich aan belangrijke regels te houden, dan zal de begeleider de cliënt begrenzen. Als dit gebeurt op basis van een vertrouwensrelatie dan hoeft dit niet als negatief te worden ervaren. De begeleider hoeft dan geen gebruik te maken van macht omdat er dan sprake is van een natuurlijk gezag. Wat betreft duidelijkheid in de begeleiding gaat het voornamelijk om de gevoelsmatige eenduidigheid. Het is bedoeling dat de begeleiding strikt is in de gevoelsmatige houding ten opzichte van de cliënt en dat de houding ondersteunend is (Gentle Teaching, 2013).

Praktijkprobleem

Mensen met een LVB zijn extra kwetsbaar en hebben hierdoor vaak levenslang en levensbreed goed aansluitende begeleiding nodig om zich staande te kunnen houden in de maatschappij (Beer, 2012). Als de begeleiding de cliënt niet voldoende ondersteunt kunnen ze in de problemen raken. Ze lopen dan een groter risico om slachtoffer te worden van mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik (loverboys), criminaliteit, en verslavingsproblematiek (Beer, 2012). Uit het onderzoek blijkt dat de respondenten in principe tevreden zijn over de huidige manier van begeleiding geven, maar door bovengenoemde informatie toe te passen in de huidige begeleiding zal het nog beter aansluiten bij de wensen en behoeften van de cliënt en zullen ze goed aansluitende begeleiding krijgen waardoor het risico op verwaarlozing, seksueel misbruik etc. hopelijk wordt verminderd.

Aanbevelingen	
Persoonlijke aandacht	- Vervolgonderzoek over persoonlijke aandacht waarin meer verdieping zal zijn enkel over dit onderwerp;

	- Enquêtes voor het vervolgonderzoek mondeling afnemen.
Eenduidige begeleiding	- Bied de cliënt vaste structuur in de dag/week (Gentle Teaching, 2013); - Wees erop alert dat de vaste structuur geen weerstand oplevert (Gentle Teaching, 2013); - Bied voorspelbaarheid in regels en afspraken (Gentle Teaching, 2013); - Beperk het aantal regels dat als beknellend wordt ervaren tot een minimum (Gentle Teaching, 2013); - Zorg als begeleider voor een voorspelbare houding (Gentle Teaching, 2013); - Wees consequent in het contact met de cliënten (Gentle Teaching, 2013); - Gentle teaching methode (Gentle Teaching, 2013).

EVALUATIE/REFLECTIE

KRITISCHE OPMERKINGEN

Elk onderzoek kent zijn sterke en zwakke punten, en zo ook dit onderzoek. Echter is het belangrijk om deze punten te kunnen herkennen.

Een sterk punt voor dit onderzoek is dat er voor dit onderzoek is er gebruik gemaakt van vakliteratuur, wetenschappelijke literatuur en internationale literatuur gebruikt die niet ouder zijn dan vijf jaar. Verder is er gebruik gemaakt van data uit verschillende bronnen en zijn deze data op verschillende manieren verzamelt wat heeft gezorgd voor een hoge betrouwbaarheid en validiteit. Om ervoor te zorgen dat er daadwerkelijk iets gaat gebeuren met de resultaten van het onderzoek zijn er bij meerdere kernactiviteiten van het onderzoek mensen betrokken zodat er betrokkenheid en draagvlak wordt gecreëerd.

Waar de onderzoeker tegenaan is gelopen tijdens dit onderzoek is dat de doelgroep cliënten met een licht verstandelijke beperking die begeleid zelfstandig wonen moeilijk te bereiken is. Er is contact geweest met de locatiemanager van de ambulante begeleiding uit de regio Gouda. Uit dit gesprek kwam naar voren dat de cliënten vaak erg zijn gesteld op hun privacy en er dan vaak niet voor open staan om iemand langs te laten komen om een enquête af te nemen. Er werd aangeraden om de persoonlijk begeleiders van de cliënten te benaderen en hun te vragen samen met de cliënt de enquête af te nemen, of de enquête door te sturen naar de cliënt en het netwerk van de cliënt waarna ze het zelf in konden vullen. En dit is uiteindelijk ook gebeurd. Een aantal enquêtes zijn mondeling afgenomen, maar het merendeel is digitaal gegaan. De onderzoeker wilde voor het onderzoek respons hebben van tien cliënten, tien mensen uit het netwerk van de cliënt, en tien begeleiders, en dit is uiteindelijk gelukt. De vraag is echter of de cliënten die de enquête hebben ingevuld een representatieve afspiegeling zijn van alle cliënten die begeleid zelfstandig wonen binnen de GSVGG. Mogelijk zijn de data vertekend omdat er misschien termen in de enquête stonden die de cliënt niet goed begreep waardoor het ingevulde antwoordt misschien niet helemaal klopte bij de vraag. Echter is hier bij het opstellen van de enquêtes wel rekening mee gehouden, er is op gelet dat er geen moeilijke termen werden gebruikt.

REFLECTIE

Aan de hand van het onderzoek heeft de opdrachtgever nu met betrekking tot een aantal punten meer duidelijkheid over waar de cliënten momenteel tevreden over zijn in de huidige begeleiding en waar ze niet tevreden over zijn. Echter moeten een aantal punten ook nog verder onderzocht worden voordat hier uitspraak over gedaan kan worden. Als de GSVGG hier verder mee aan de slag gaat, dan kan dit van belang zijn voor de cliënten die begeleid zelfstandig wonen en kan de GSVGG de kwaliteit van het werk blijven verbeteren. De cliënten zullen hierdoor goed aansluitende begeleiding krijgen die aansluit bij hun wensen en behoeften. Dit is voor mensen met LVB belangrijk omdat zij extra kwetsbaar zijn. Ze hebben vaak levenslang en levensbreed goed aansluitende begeleiding nodig om zich staande te kunnen houden in de maatschappij. Echter zal er wat betreft het onderwerp persoonlijke aandacht nog wel vervolg onderzoek nodig zijn zoals wordt benoemd in de conclusie.

Voor de begeleiders zelf kan het onderzoek van waarde zijn doordat ze nu weten welke punten extra aandacht behoeft in de begeleiding. Met deze kennis kan hier ook rekening mee worden gehouden bij het opstellen van het ondersteuningsplan, hierin wordt de ondersteuning afgestemd op de behoeften van de cliënt.

Beroepsproduct

Het beroepsproduct wat is ontwikkeld naar aanleiding van dit onderzoek, is een product dat direct kan worden ingezet in de praktijk. Het behoeft weinig tot geen uitleg voordat er mee aan de slag gegaan kan worden. Door het stappenplan uit het product te volgen, ga je er automatisch mee aan de slag. Omdat het stappenplan samen met de cliënt wordt doorlopen is er ook rekening gehouden met de woordkeuzes in het beroepsproduct. Zo zijn er geen moeilijke woorden gebruikt, en wordt er bij elke stap ook korte uitleg gegeven. Tevens is het beroepsproduct niet alleen bruikbaar voor de GSVGG, maar ook voor andere instellingen/organisaties die werken met mensen met LVB. Hierdoor zou dit beroepsproduct nuttig kunnen zijn voor een ieder die werkt met mensen met LVB, en zou hierdoor een aanwinst kunnen zijn voor het beroep.

Voor de opdrachtgever zou het beroepsproduct een toegevoegde waarde kunnen hebben omdat ze door het gebruik ervan de kwaliteit van werken kunnen verbeteren doordat ze beter aan sluiten bij de wensen en behoeften van de cliënt.

De cliënt kan door de inzet van het beroepsproduct beter aansluitende begeleiding krijgen. Aan de hand van het stappenplan wordt er samen met de cliënt op zoek gegaan naar de juiste structuur die bij de cliënt past. Hierdoor zal de cliënt ook inspraak blijven houden over zijn eigen leven en kan hij zijn dagen zo indelen dat het voor hem/haar fijn is. Door het stappenplan te doorlopen en met de cliënt in gesprek te gaan komen er mogelijk ook knelpunten boven tafel waarvan je als begeleider misschien niet wist dat dit voor de cliënt een knelpunt was, samen kan er dan worden gezocht naar een oplossing. Echter moet er voor het gebruik ervan wel eerst worden gekeken voor welke cliënten het een toegevoegde waarde kan hebben om het in te zetten. Mogelijk zijn er ook cliënten bij wie de dagelijkse structuur al goed verloopt.

- Beer, Y. (2012). *De kleine gids mensen met een licht verstandelijke beperking 2012*. Deventer (Nederland): Kluwer.
- Donk, C. van der & Lanen, B. van (2014). *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussem (Nederland): Coutinho
- Egberts, C. (2015). *Ouders op hun plek*. Amersfoort (Nederland): Agiel.
- Gemiva-SVG Groep (2015). *De zorg verandert*. Verkregen op 30 maart, 2015, van http://www.gemiva-svg.nl/62693/De_zorg_verandert.html
- Gentle Teaching Netherlands (2013). *Licht verstandelijke beperking*. Verkregen op 19 februari, 2016, van <http://www.gentleteaching.nl/gentle/index.php/nl/doelgroepen/lichte-verstandelijke-beperking>
- Gouda (2015). *WMO (algemeen)*. Verkregen op 30 maart, 2015, van http://www.gouda.nl/Wonen/Zorg_welzijn/Wmo
- Greeven, H. (2014). *Rapportage Onderzoek naar jongeren met een licht verstandelijke beperking*. Verkregen op 11 maart, 2015, van <http://files.m16.mailplus.nl/user31300018/19579/Eindrapport%20Onderzoek%20naar%20jongeren%20met%20een%20licht%20verstandelijke%20beperking.pdf>
- InfoNu (2015). *Ambulante-, semimurale- en intramurale zorg*. Verkregen op 12 februari, 2014, van <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/sociaal/2737-ambulante-semimurale-en-intramurale-zorg.html>
- Klaver, K. (2011). *Door zorg met aandacht is er al veel gewonnen*. Verkregen op 18 februari, 2016, van <http://www.trouw.nl/tr/nl/5009/Archief/article/detail/2460541/2011/07/01/Door-zorg-met-aandacht-is-er-al-veel-gewonnen.dhtml>
- Leemrijse, C.J. & Pisters, M.F. (2009). *Quick scan kwaliteit en veiligheid van ambulante zorg voor mensen met een verstandelijke beperking*. Verkregen op 29 december, 2014, van <file:///C:/Users/Marlies/Downloads/0fcfd50b6910ad76b7000000.pdf>
- Migchelbrink, F. (2012). *Praktijkgericht onderzoek in zorg en welzijn*. Amsterdam (Nederland): SWP
- Movisie (2015). *Wijzigingen AWBZ en Wmo: een overzicht*. Verkregen op 13 maart, 2015, van <https://www.movisie.nl/artikel/wijzigingen-awbz-wmo-overzicht>
- Posthouwer, M. (2009). *Richtlijn voor goede zorg*. Verkregen op 3 december, 2014, van http://www.lister.nl/wp-content/uploads/2010/03/sbwu_binnenwerk_richtlijnen_herdruk.pdf
- Rot, E.J.W. (2013). *Balans in beeld*. Verkregen op 13 januari, 2015, van <http://www.kennispleingehandicaptensector.nl/docs/producten/Balans-in-Beeld-Handreiking.pdf>
- Sijnke, J. (2012). *Valkuilen bij het omgaan met mensen met een licht verstandelijke beperking*. Verkregen op 26 februari, 2016, van <http://spottraining.nl/publicatie/artikelen/zorg-en-ondersteunen/valkuilen-bij-het-omgaan-met-mensen-met-een-lichte-verstandelijke-beperking>

Sorée, V. (2010). *Het verdrag van de verenigde naties inzake de rechten van personen met een handicap als sleutel tot meer kwaliteit van bestaan*. Verkregen op 10 maart, 2015, van http://www.ethiekenmaatschappij.ugent.be/wp-content/uploads/2012/07/EM_134-2010-Sor%C3%A9e.pdf

WebMD (2015). *Intellectual Disability*. Verkregen op 15 september, 2015, van <http://www.webmd.com/parenting/baby/intellectual-disability-mental-retardation>

YouChooz (z.d.). *Wat ga je doen?* Verkregen op 28 september, 2015, van <http://www.youchooz.nl/beroepen/woonbegeleider-gehandicaptenzorg/145/wat-ga-je-doen/1>

Zoon, M. (2012). *Wat werkt bij jeugdigen met een licht verstandelijke beperking?* Verkregen op 30 maart, 2015, van http://www.nji.nl/nl/LVB_Wat_werkt.pdf

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Resultaten enquête vragen cliënten

Ben je tevreden over de huidige begeleiding?		
Altijd		20%
Bijna altijd		80%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Heb je er wel eens aan gedacht om zorg te weigeren?		
Altijd		
Bijna altijd		
Bijna nooit		30%
Helemaal nooit		70%
Anders, namelijk..		

Heb je wel eens een conflict met de begeleiding omdat je vindt dat de begeleiding niet goed aan sluit?		
Altijd		
Bijna altijd		
Bijna nooit		70%
Helemaal nooit		20%
Anders, namelijk..	Ik was het niet eens dat mijn begeleidster weg moest. 10%	

Ben je tevreden over de aanspreekbaarheid en toegankelijkheid van de begeleiding?		
Altijd		50%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Ben je tevreden over de hoeveelheid persoonlijke aandacht die je krijgt in de begeleiding?		
Altijd		10%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		60%
Helemaal nooit		

Anders, namelijk..	
--------------------	--

Worden afspraken die je maakt met de begeleiding nagekomen?		
Altijd		10%
Bijna altijd		90%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Ben je tevreden over de structuur in de begeleiding?		
Altijd		40%
Bijna altijd		
Bijna nooit		50%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..	Ene keer wel andere keer niet. 10%	

Vind je het belangrijk dat de band tussen je contactpersoon en de begeleiding goed is?		
Altijd		30%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		10%
Anders, namelijk..	Mijn ouder zien begeleidsters niet. 10%	

Ben je tevreden over de huisvesting?		
Altijd		80%
Bijna altijd		20%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Voel je je veilig in je woning?		
Altijd		40%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Ben je tevreden over de communicatie tussen jou en de begeleiding?		
--	--	--

Altijd		50%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		20%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Ben je tevreden over je dagbesteding?		
Altijd		40%
Bijna altijd		20%
Bijna nooit		30%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..	Ik zou meer willen, maar dat kan ik niet meer. 10%	

Ben je tevreden over je sociale netwerk?		
Altijd		60%
Bijna altijd		20%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..	Ik heb geen netwerk, maar daar ben ik tevreden mee. 10%	

Ben je tevreden over je positie in de samenleving?		
Altijd		20%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..	Ik doe wel mee en soms kan ik bepaalde dingen niet meer. Dat begrijpen mensen met een licht verstandelijke beperking niet altijd. Er is geen geld om bijvoorbeeld cursussen te doen die op wat hoger niveau zijn. Ik heb een school diploma	

	dus wil eigenlijk wat doen.	20%
--	--------------------------------	-----

Ben je tevreden over de aansluiting van de begeleiding bij je wensen en behoeften?		
Altijd		30%
Bijna altijd		60%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk dat er in de begeleiding naar je wensen en behoeften wordt gevraagd?		
Altijd		100%
Bijna altijd		
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk om persoonlijke aandacht te krijgen in de begeleiding?		
Altijd		100%
Bijna altijd		
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk om dagbesteding te hebben?		
Altijd		70%
Bijna altijd		
Bijna nooit		20%
Helemaal nooit		10%
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk dat de begeleiding je gezondheid in de gaten houdt?		
Altijd		
Bijna altijd		20%
Bijna nooit		30%
Helemaal nooit		30%
Anders, namelijk..	Nee dat kan ik zelf wel bepalen. Nee kan ik zelf 20%	

Vind je het belangrijk dat de begeleiding je huishouden in de gaten houdt?		
Altijd		20%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		20%
Helemaal nooit		10%
Anders, namelijk..	Zijn er problemen dan kan ik altijd de begeleiding inschakelen. 10%	

Vind je het belangrijk dat de begeleiding eenduidig is?		
Altijd		60%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk om je veilig te voelen in je eigen woning?		
Altijd		100%
Bijna altijd		
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk om het gevoel te hebben ergens bij te horen?		
Altijd		90%
Bijna altijd		10%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk dat je je gerespecteerd voelt door de begeleiding?		
Altijd		100%
Bijna altijd		
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk om advies te krijgen?		
Altijd		30%

Bijna altijd		10%
Bijna nooit		40%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..	Alleen wanneer ik het vraag. Nee kan ik niet tegen.	20%

Vind je het belangrijk dat er in de gaten wordt gehouden dat je je niet eenzaam voelt?		
Altijd		20%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		30%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..	Daar houd ik niet van, ik ben niet eenzaam. Mensen moeten zich niet met mij bemoeien, dan zal ik zelf wel daar iets aan doen.	
		10%

Vind je het belangrijk dat er in de begeleiding op wordt gelet dat je niet wordt gepest?		
Altijd		20%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		30%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..	Ik word niet gepest, maar voor anderen is het wel belangrijk.	
		10%

Vind je het belangrijk om iets te betekenen voor de samenleving?		
Altijd		70%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vraag 1: Wat vind je fijn in de huidige begeleiding en zou je graag zo willen houden?	
Waarom: Ik wil weten waar de cliënten momenteel tevreden over zijn in de huidige begeleiding.	
Antwoord cliënt 1	Mijn begeleidster is prima en ik wil haar graag houden.

Antwoord cliënt 2	Vrijheid om eigen ding te doen. Houding van de begeleiding. Kan alles aan ze kwijt. Je kan overal bij geholpen worden zolang je maar uitlegt wat je wil.
Antwoord cliënt 3	Dat ze advies geven en helpen met kleine dingen
Antwoord cliënt 4	Ze zijn lief en je kan altijd alles vragen.
Antwoord cliënt 5	Dat ze je zo goed in de gaten houden en op je letten hoe het met je gaat en altijd vragen hoe je dag is geweest.
Antwoord cliënt 6	Dat je ook wel heel vrij word gelaten en eigenlijk bijna alles mag doen wat je wil zolang je het maar aan ze door geeft.
Antwoord cliënt 7	Ze zijn er voor je als je ze nodig heb en zijn behulpzaam en aardig.
Antwoord cliënt 8	Dat ze altijd voor je klaar staan en je altijd overal bij willen helpen en altijd vriendelijk blijven.
Antwoord cliënt 9	De houding van de begeleiders en dat alles op tijd gaat dan weet ik precies hoe laat ik wat kan verwachten en weet ik waar ik aan toe ben.
Antwoord cliënt 10	Dat ze je vrij laten en dat je in principe mag doen wat je wil als je het maar aan de leiding door geeft.
Bevindingen	Er wordt door cliënten aangegeven dat ze het fijn vinden dat ze vrij worden gelaten om hun eigen ding te kunnen doen. Ook wordt het als fijn ervaren dat de begeleiding zo behulpzaam is en dat ze voor de cliënten klaar staan als het nodig is. Er wordt ook positief gesproken over de houding van de begeleiding, en ze zijn aardig, lief en vriendelijk. Tevens vinden de cliënten het fijn dat de begeleiding advies geeft, en dat ze alles kunnen vragen. Maar ook wordt er aangegeven dat het fijn is dat de begeleiding ook aan de cliënt vraagt hoe hun dag is geweest en dat alles op tijd gaat zodat ze weten waar ze aan toe zijn.

Vraag 2: Wat mis je in de begeleiding?	
Waarom: Ik wil weten waar de cliënten nog behoefte aan hebben in de begeleiding.	
Antwoord cliënt 1	Ik vind het jammer dat mijn uren minder geworden zijn en het zou fijn zijn wanneer dat teruggedraaid zou worden.
Antwoord cliënt 2	Geen vaste leiding.
Antwoord cliënt 3	Meer persoonlijke aandacht en meer gestimuleerd worden. Er worden dingen aangegeven aan persoonlijk begeleiders maar er word uiteindelijk niks mee gedaan.
Antwoord cliënt 4	Dat ze voor mij een goede dagbesteding zoeken die ik wel leuk vind en ik vind het jammer dat ze niet vaak samen met mij iets doen.
Antwoord cliënt 5	Als je belt dat je soms lang moet wachten voordat ze er zijn of dat ze het helemaal vergeten. En ik mis een beetje persoonlijke aandacht, ze hebben het vaak druk.
Antwoord cliënt 6	Soms spreek je iets af met de ene begeleider maar dan is die vrij en dan weet de andere begeleider daar niks van en dat is soms lastig voor de communicatie. Ook werkt elke begeleider toch net weer anders. En de persoonlijke aandacht, soms hebben ze even een momentje voor je maar dan gebeurt er wat met een andere cliënt of worden ze gebeld en dan moeten ze weg.
Antwoord cliënt 7	Zou wel iets meer persoonlijke aandacht mogen.

Antwoord cliënt 8	Omdat ik erg zelfstandig ben heb ik bijna geen 1 op 1 begeleiding met de begeleiders terwijl ik het wel gezellig zou vinden om meer persoonlijke aandacht te krijgen.
Antwoord cliënt 9	Niks.
Antwoord cliënt 10	Er was is een keer een vergadering die viel in mijn begeleidings uur maar die was ik dan echt kwijt want die werd later niet ingehaald. Dus ik mis begeleidings uren.
Bevindingen	Het voornaamste wat cliënten lijken te missen in de begeleiding is de persoonlijke aandacht, en ze zouden graag meer uren willen.

BIJLAGE 2

Resultaten enquête vragen begeleiders

Ben je tevreden over de huidige manier van begeleiding geven ?		
Altijd		30%
Bijna altijd		70%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Heb je wel eens het idee gehad dat een cliënt zorg wilde weigeren?		
Altijd		
Bijna altijd		
Bijna nooit		40%
Helemaal nooit		60%
Anders, namelijk..		

Heb je wel eens een conflict gehad met een cliënt omdat hij/zij vond dat de begeleiding niet goed aan sloot?		
Altijd		
Bijna altijd		10%
Bijna nooit		50%
Helemaal nooit		40%
Anders, namelijk..		

Vind je dat je aanspreekbaar en toegankelijk bent voor de cliënten?		
Altijd		70%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Ben je tevreden over de hoeveelheid persoonlijke aandacht je aan de cliënten geeft?		
Altijd		50%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Als je een afspraak maakt met een cliënt, kom je die dan altijd na?		
Altijd		60%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je dat je voldoende structuur biedt in de begeleiding?		
Altijd		70%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk dat je een goede band hebt met de contactpersoon van de cliënt?		
Altijd		60%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Ben je tevreden over de huisvesting van de cliënten?		
Altijd		70%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk dat een cliënt zich veilig voelt in zijn/haar woning?		
Altijd		80%
Bijna altijd		20%
Bijna nooit		

Helemaal nooit	
Anders, namelijk..	

Ben je tevreden over de communicatie tussen jou en de cliënten?		
Altijd		50%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk dat cliënten een dagbesteding hebben?		
Altijd		40%
Bijna altijd		60%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		
Vind je het belangrijk dat cliënten een sociaal netwerk hebben?		
Altijd		70%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk dat een cliënt wat kan betekenen voor de samenleving?		
Altijd		20%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		30%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..	Is afhankelijk van het niveau en afweging wat cliënt er zelf aan heeft. 10%	

Vind je het belangrijk dat de begeleiding aansluit bij de wenen en behoeften van de cliënt?		
Altijd		100%
Bijna altijd		
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk om naar de wensen en behoeften van de cliënt te vragen?	
Altijd	100%
Bijna altijd	
Bijna nooit	
Helemaal nooit	
Anders, namelijk..	

Vind je het belangrijk dat de cliënten voldoende persoonlijke aandacht krijgen?	
Altijd	100%
Bijna altijd	
Bijna nooit	
Helemaal nooit	
Anders, namelijk..	

Vind je het belangrijk om de gezondheid van de cliënt in de gaten te houden?	
Altijd	40%
Bijna altijd	60%
Bijna nooit	
Helemaal nooit	
Anders, namelijk..	

Vind je het belangrijk om het huishouden van de cliënt in de gaten te houden?	
Altijd	10%
Bijna altijd	70%
Bijna nooit	20%
Helemaal nooit	
Anders, namelijk..	

Vind je het belangrijk dat de begeleiding eenduidig is?	
Altijd	40%
Bijna altijd	60%
Bijna nooit	
Helemaal nooit	
Anders, namelijk..	

Vind je het belangrijk dat een cliënt zich veilig voelt in zijn woning?	
Altijd	90%
Bijna altijd	10%

Bijna nooit	
Helemaal nooit	
Anders, namelijk..	

Vind je het belangrijk dat de cliënt het gevoel heeft ergens bij te horen?		
Altijd		70%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk dat de cliënt zich gerespecteerd voelt door de begeleiding?		
Altijd		90%
Bijna altijd		10%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk om cliënten advies te geven?		
Altijd		20%
Bijna altijd		80%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk om in de gaten te houden dat de cliënten zich niet eenzaam voelen?		
Altijd		60%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind je het belangrijk om erop te letten dat cliënten niet worden gepest?		
Altijd		60%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vraag 1: Wat vind je belangrijk in de begeleiding naar de cliënt toe?

Waarom: Ik wil weten wat begeleiders belangrijk vinden in de begeleiding, en uiteindelijk kijken of dit overeen komt met wat cliënten zelf belangrijk vinden in de begeleiding.	
Antwoord begeleider 1	Transparant, respectvol, congruent, empathie, onvoorwaardelijke acceptatie, geduld.
Antwoord begeleider 2	Structuur, openheid, gezelligheid, duidelijkheid, ze het gevoel geven er voor ze te zijn.
Antwoord begeleider 3	Respect hebben voor de cliënten. Aanspreekbaar zijn voor de cliënten. Ingaan op de behoeften van de cliënten. Vertrouwen.
Antwoord begeleider 4	In de begeleiding vind ik het belangrijk om de zelfstandigheid van de cliënten te stimuleren en de cliënten te stimuleren om een zinvolle dagbesteding te hebben als dit mogelijk is.
Antwoord begeleider 5	Open zijn en vooral ingaan op behoeften van cliënten. Regelmatig vragen wat ze verwachten van de begeleiding en evalueren.
Antwoord begeleider 6	Niet boven een cliënt gaan staan maar naast een cliënt, gelijkwaardigheid. Een goede relatie opbouwen met de cliënten en vertrouwen winnen. Respect hebben en ervaringen open met elkaar delen.
Antwoord begeleider 7	Emoties van de cliënt leren kennen en er op in kunnen spelen. De cliënt niet overschatten maar ook niet onderschatten. Veiligheid en vertrouwen bieden.
Antwoord begeleider 8	Eerlijk, integer, consequent, onvoorwaardelijke steun.
Antwoord begeleider 9	Het netwerk van de cliënt serieus nemen en met respect behandelen. Ook het betrekken van het netwerk bij de begeleiding is belangrijk.
Antwoord begeleider 10	Respectvolle benadering en zeer goede observatie. Ook goed contact/ overleg met ouders komt verzorging/ het welzijn van cliënt ten goede
Bevindingen	Termen die beschrijven wat de begeleiding belangrijk vindt naar de cliënt toe: transparant, respect, congruent, empathie, onvoorwaardelijke acceptatie/steun, geduld, structuur, openheid, gezelligheid, duidelijkheid, aanspreekbaar zijn, ingaan op behoeften van de cliënt, vertrouwen, het gevoel geven er voor ze te zijn, zelfstandigheid stimuleren, cliënten stimuleren tot een zinvolle dagbesteding, ingaan op behoeften cliënt, regelmatig vragen wat er van de begeleiding wordt verwacht en evalueren, niet boven maar naast een cliënt gaan staan, gelijkwaardigheid, ervaringen open met elkaar delen, emoties leren herkennen en erop in kunnen spelen, cliënt niet overschatten en niet onderschatten, veiligheid, eerlijk, integer, goede observatie en goed contact/overleg met ouders.

Vraag 2: Wat vind je belangrijk in de begeleiding naar het netwerk van de cliënt toe?

Waarom: Ik wil weten waar wat begeleiders belangrijk vinden in de begeleiding naar het netwerk van de cliënt toe, om vervolgens te kijken of het overeen komt met wat het netwerk zelf belangrijk vindt in de begeleiding.

Antwoord begeleider 1	Een gezin een plan, systeemgericht werken, gebruik maken van het netwerk en dit in kaart brengen middels eco/genogram. Gebruik maken van de eigen kracht van de cliënt en dien netwerk.
Antwoord begeleider 2	Openheid en duidelijkheid en ze het gevoel geven er voor hun familielid te zijn.
Antwoord begeleider 3	Eigenlijk hetzelfde als bij de cliënten: Respect hebben voor het netwerk Aanspreekbaar zijn voor het netwerk Ingaan op de behoeften van het netwerk Vertrouwen
Antwoord begeleider 4	Ik vind het belangrijk om het netwerk zoveel mogelijk te betrekken bij de cliënt en ze op de hoogte houden van eventuele veranderingen of belangrijke gebeurtenissen.
Antwoord begeleider 5	Het netwerk zoveel mogelijk betrekken bij de begeleiding.
Antwoord begeleider 6	Eén gezin, één plan. Respect tonen naar het netwerk toe en laten zien dat je je betrokken voelt bij de cliënt.
Antwoord begeleider 7	Respect, vertrouwen, eerlijk, betrokkenheid.
Antwoord begeleider 8	Het netwerk van de cliënt serieus nemen en met respect behandelen. Ook het betrekken van het netwerk bij de begeleiding is belangrijk.
Antwoord begeleider 9	Het netwerk van de cliënt serieus nemen en met respect behandelen. Ook het betrekken van het netwerk bij de begeleiding is belangrijk.
Antwoord begeleider 10	In dit geval bestaat het netwerk van cliënt uit familie, kennissen en een vast team van ambulant begeleiders die met elkaar zorgen dat we zondig op elk moment kunnen bijspringen.
Bevindingen	Termen die beschrijven wat de begeleiding belangrijk vindt naar het netwerk toe: Eén gezin één plan, systeemgericht werken, gebruik maken van het netwerk middels eco/genogram, eigen kracht van de cliënt en netwerk, openheid, duidelijkheid, respect, aanspreekbaar, ingaan op behoeften netwerk, vertrouwen, netwerk betrekken, betrokkenheid en eerlijkheid.

BIJLAGE 3

Resultaten enquête vragen netwerk van de cliënt

Bent u tevreden over de huidige begeleiding ?		
Altijd		50%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Heeft u wel eens het idee gehad dat uw zoon/dochter zorg wilde weigeren ?	
Altijd	

Bijna altijd		20%
Bijna nooit		50%
Helemaal nooit		30%
Anders, namelijk..		

Heeft u wel eens een conflict gehad met de begeleiding omdat u vond dat de begeleiding niet goed aan sloot bij uw zoon/dochter ?

Altijd		
Bijna altijd		10%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		80%
Anders, namelijk..		

Bent u tevreden over de aanspreekbaarheid en toegankelijkheid van de begeleiding?

Altijd		50%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Bent u tevreden over de hoeveelheid persoonlijke aandacht die uw zoon/dochter krijgt in de begeleiding?

Altijd		50%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Worden gemaakte afspraken nagekomen?

Altijd		40%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Bent u tevreden over de structuur in de begeleiding?

Altijd		70%
Bijna altijd		20%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de band tussen u en de begeleiding goed is ?		
Altijd		70%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding erop let dat uw zoon/dochter zich veilig voelt in zijn/haar woning?		
Altijd		60%
Bijna altijd		30%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Bent u tevreden over de communicatie tussen u en de begeleiding ?		
Altijd		60%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding ervoor zorgt dat uw zoon/dochter dagbesteding heeft?		
Altijd		50%
Bijna altijd		40%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding ervoor zorgt dat uw zoon/dochter een sociaal netwerk heeft?		
Altijd		20%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		30%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding ervoor zorgt dat uw zoon/dochter wat kan betekenen voor de samenleving?		
Altijd		20%

Bijna altijd		80%
Bijna nooit		80%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding aansluit bij de wensen en behoeften van uw zoon/dochter ?		
Altijd		100%
Bijna altijd		
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat er naar de wensen en behoeften wordt gevraagd van uw zoon/dochter ?		
Altijd		100%
Bijna altijd		
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat uw zoon/dochter persoonlijke aandacht krijgt?		
Altijd		100%
Bijna altijd		
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding de gezondheid van uw zoon/dochter in de gaten houdt ?		
Altijd		80%
Bijna altijd		10%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding het huishouden van uw zoon/dochter in de gaten houdt ?		
Altijd		30%
Bijna altijd		30%

Bijna nooit		40%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding eenduidig is?		
Altijd		80%
Bijna altijd		20%
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding erop let dat uw zoon/dochter zich veilig voelt in de woning?		
Altijd		70%
Bijna altijd		20%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding erop let dat uw zoon/dochter het gevoel heeft ergens bij te horen ?		
Altijd		20%
Bijna altijd		70%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat uw zoon/dochter zich gerespecteerd voelt door de begeleiding ?		
Altijd		100%
Bijna altijd		
Bijna nooit		
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind het belangrijk dat de begeleiding advies geeft aan uw zoon/dochter ?		
Altijd		40%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat de begeleiding in de gaten houdt of uw zoon/dochter zich niet eenzaam voelt ?		
Altijd		40%
Bijna altijd		50%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vind u het belangrijk dat er in de begeleiding op wordt gelet dat er niet wordt gepest ?		
Altijd		30%
Bijna altijd		60%
Bijna nooit		10%
Helemaal nooit		
Anders, namelijk..		

Vraag 1: Wat vind u belangrijk in de begeleiding naar uw zoon/dochter toe?	
Waarom: Ik wil weten wat het netwerk van de cliënt belangrijk vindt in de begeleiding, en uiteindelijk kijken of dit overeen komt met wat de begeleiders en de cliënt zelf belangrijk vinden in de begeleiding.	
Antwoord netwerk 1	Dat ze passende begeleiding krijgt.
Antwoord netwerk 2	Dat ze haar voldoende structuur en duidelijkheid bieden en zich aan de afspraken houden.
Antwoord netwerk 3	-Structuur - Nabijheid - Zorgzaam - Persoonlijke aandacht - Geduld
Antwoord netwerk 4	Dat ze hem serieus behandelen en serieus luisteren naar wat hij zegt en hier iets mee doen.
Antwoord netwerk 5	Dat ze met respect wordt behandeld en dat ze haar stimuleren om zichzelf verder te ontwikkelen.
Antwoord netwerk 6	Dat ze er op letten dat ze goed in haar vel zit en dat ze haar het idee geven dat ze altijd bij hun terecht kan.
Antwoord netwerk 7	Dat ze haar met respect behandelen, dat ze haar nabijheid bieden, dat ze haar stimuleren en begeleiden om zichzelf verder te ontwikkelen.
Antwoord netwerk 8	Dat ze hem helpen waar nodig.
Antwoord netwerk 9	Ik vind het belangrijk dat ze hem in de gaten houden, regelmatig zijn huis controleren, kijken of het goed met hem gaat en of hij alles netjes onderhoud en of hij naar zijn werk gaat.
Antwoord netwerk 10	Voorspelbaarheid Consequent

Bevindingen	Er wordt aangegeven dat het netwerk het belangrijk vindt dat hun zoon/dochter passende begeleiding krijgt. Daarbij wordt ook aangegeven dat voldoende structuur en duidelijkheid belangrijk is voor het netwerk. Net als nabijheid, persoonlijke aandacht, geduld, respect, voorspelbaarheid, consequent en dat hun zoon/dochter in de gaten wordt gehouden of alles goed gaat. Ook vind het netwerk van de cliënt het belangrijk dat de begeleiding de cliënt stimuleert om zich verder te ontwikkelen.
--------------------	--

Vraag 2: Wat vind u belangrijk in de begeleiding naar u zelf toe? Waarom: Ik wil weten wat het netwerk belangrijk vindt in de begeleiding naar zichzelf toe om uiteindelijk te kijken of dit overeen komt met wat de begeleiders belangrijk vinden in de begeleiding naar het netwerk toe.	
Antwoord netwerk 1	Dat ik word betrokken bij de begeleiding en dat ik op de hoogte wordt gehouden van bepaalde nieuwe afspraken etc.
Antwoord netwerk 2	Dat ze mij ook vertellen over de gemaakte afspraken en dat ik ook inspraak heb.
Antwoord netwerk 3	- Openheid - duidelijkheid - dat ze me serieus nemen
Antwoord netwerk 4	Dat de begeleiding me af en toe op de hoogte houden hoe het met hem gaat en af en toe zijn plan met me bespreken en dat ik daar ook bij betrokken word.
Antwoord netwerk 5	Dat ze me met respect behandelen en een stukje steun.
Antwoord netwerk 6	Dat ze mij zoveel mogelijk bij de begeleiding betrekken.
Antwoord netwerk 7	Dat ze me met respect behandelen, dat ze me op de hoogte houden van belangrijke zaken die gebeuren of veranderingen.
Antwoord netwerk 8	Open communicatie.
Antwoord netwerk 9	Ik vind het belangrijk dat ze mij vertellen hoe het met mijn zoon gaat en dat ze mij bellen als er iets aan de hand is.
Antwoord netwerk 10	Betrokkenheid
Bevindingen	Het netwerk zelf vind het fijn om te worden betrokken bij de begeleiding en om op de hoogte gehouden te worden van bijvoorbeeld nieuwe afspraken. Daarbij vinden ze een open communicatie belangrijk, duidelijkheid, respect en steun.

BEROEPSPRODUCT
WENSEN EN BEHOEFTE

Structuur in de begeleiding, maar hoe?

Marlies Roos
In opdracht van de Gemiva SVG Groep
Rotterdam, 2 april 2016

INHOUDSOPGAVE

Samenvatting	Blz. 3
Inleiding	Blz. 3
Stappenplan	Blz. 4
Bijlage 1.1	Blz. 6
Bijlage 1.2	Blz. 7
Bijlage 1.3	Blz. 8
Bijlage 2.1	Blz. 9
Bijlage 2.2	Blz. 9
Bijlage 3	Blz. 10
Bijlage 4.1	Blz. 11
Bijlage 4.2	Blz. 12
Bijlage 4.3	Blz. 13
Bijlage 5	Blz. 14
Pictogrammen	Blz. 15
Implementatie	Blz. 16

SAMENVATTING

Door een student van de Hogeschool Rotterdam is er onderzoek gedaan voor de Gemiva-SVG groep. De Gemiva-SVG Groep wilde aan de hand van dit onderzoek inzicht krijgen in wat de cliënten met een licht verstandelijke beperking zonder bijkomende problematiek en het netwerk daaromheen belangrijk vinden in de begeleiding met als doel dat zij indien nodig beter aan kunnen sluiten bij de cliënt en het netwerk tevreden kunnen houden.

Ten behoeve van het onderzoek zijn er bij in totaal 30 personen enquêtes afgenomen. Dit waren tien cliënten met een licht verstandelijke beperking die begeleid zelfstandig wonen binnen de regio Gouda, tien mensen uit het netwerk van de cliënt, en tien begeleiders.

Uit de resultaten van het onderzoek kan worden geconcludeerd dat alle respondenten in principe tevreden zijn over de huidige begeleiding. Ze zijn of altijd tevreden, of bijna altijd.

Echter zijn er enkele aandachtspunten. Uit de resultaten blijkt dat de cliënten enkel niet tevreden zijn over de hoeveelheid persoonlijke aandacht die ze krijgen in de begeleiding en de structuur in de begeleiding.

De persoonlijke aandacht heeft een vervolgonderzoek, maar op de structuur in de begeleiding zal verder worden ingegaan.

In dit beroepsproduct zal worden beschreven hoe hier in de praktijk mee aan de slag gegaan kan worden zodat de Gemiva-SVG Groep uiteindelijk nog beter kan aansluiten bij de wensen en behoeften van de cliënt.

INLEIDING

Mensen met een licht verstandelijke beperking hebben meer behoefte aan structuur dan mensen zonder een verstandelijke beperking.

De behoefte aan zekerheid en duidelijkheid om zich veilig te voelen, komt voort uit hun verminderde draagkracht en uit het beperkte begrip. Om hier tegemoet aan te komen is het noodzakelijk om als begeleider structuur aan te bieden.

De dagelijkse routine is een onderdeel van deze structuur. Sommige cliënten hebben hier echter amper hulp bij nodig, maar anderen waarbij de dagelijkse routine niet goed verloopt, hebben hier wel hulp bij nodig. Er is bij hen te weinig structuur wat kan leiden tot onduidelijkheid, verveling, negatief gedrag of spanningen. Een dagprogramma, vrijetijdsbesteding en dagbesteding zijn zaken waar dan aandacht aan besteed moet worden.

Met dit beroepsproduct kunnen begeleiders aan de hand van een stappenplan samen met een cliënt op zoek gaan naar de juiste structuur die bij de cliënt past.

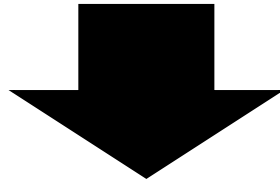
Door middel van het stappenplan zal eerst de huidige situatie van de cliënt zorgvuldig in kaart worden gebracht. Alle vaststaande tijdsafspraken/momenten die de cliënt heeft per dag/maand/jaar worden genoteerd. Vervolgens wordt er gekeken wat de cliënt veranderd zou willen hebben om uiteindelijk tot een goede dagstructuur te komen waar de cliënt houvast aan heeft en wat voldoet aan zijn/haar wensen en behoeften. Bij het invullen van de bijlagen kunnen ook pictogrammen gebruikt worden. Deze kunt u direct na de bijlagen vinden.

Verder is het samen doorlopen van het stappenplan ook een middel om in gesprek te komen met de cliënt. Zo kan je er samen achter komen waar momenteel de vrije momenten van de cliënt liggen. Hoe de cliënt de structuur zelf ervaart. Wanneer de cliënt zich vervelt. Wat leuke activiteiten zijn om vrije momenten mee op te vullen etc. Samen kan er worden geschrapt en aangevuld in de dagstructuur om zo nodig een heel nieuwe dagstructuur te gaan maken.

STAPPENPLAN

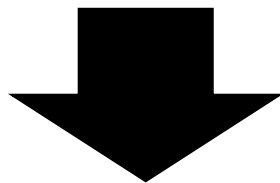
Stap 1

- Schrijf de tijdsafspraken op die je nu hebt aan de hand van het weekrooster in bijlage 1.1.
Het gaat hierbij om vaste dagelijkse of wekelijkse afspraken, maar ook hoe laat je op staat en hoe laat je de deur uit gaat etc. Zo uitgebreid als mogelijk. Maak een volledig overzicht dat elke dag bij het opstaan begint, en bij het slapen gaan eindigt.
- Schrijf de belangrijkste bezigheden op die je hebt per maand of jaar aan de hand van het schema in bijlage 1.2.
Hierbij kan je denken aan familieafspraken, vakanties, feestdagen, (niet wekelijkse) afspraken met instellingen of als je lang vrij bent van dagbesteding/werk/school. Ook afspraken die de cliënt maar één of twee keer per jaar heeft worden genoteerd.
- Schrijf de vaste dagelijkse of wekelijkse begeleidingsafspraken op aan de hand van het schema in bijlage 1.3.
Schrijf op wanneer deze begeleidingsafspraken plaats vinden, met wie en wat het doel is van deze afspraken.

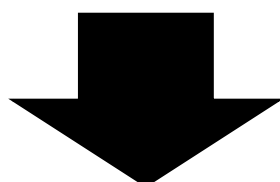
Stap 2

- Schrijf leuke dingen op die je nu al doet en zou willen doen op vrije momenten aan de hand van het schema in bijlage 2.1.
- Schrijf nuttige dingen op die je nu al doet en zou willen doen op vrije momenten aan de hand van het schema in bijlage 2.1.

Stap 3

- Er wordt gekeken naar de situatie hoe die nu is door bijlage 3 in te vullen.
Er wordt kritisch gekeken naar de ingevulde schema's van stap 1. Zijn er dingen die opvallen, wat zijn rustige of juist drukke momenten in de week, hoe wordt er omgegaan met vrije tijd, is er structuur aanwezig in het weekend, hoe wordt er gedacht over de beschikbaarheid van de begeleiding etc.
- Pak twee verschillende kleuren markeerstiften en pak de ingevulde versie van bijlage 1.1, 1.2 en 1.3 erbij.
Kies een markeerstift en markeer daarmee alle afspraken en momenten die je niet wil veranderen. Pak de andere markeerstift en markeer hiermee alle afspraken en momenten die je wel zou willen veranderen.

Stap 4

- Schrijf op wat je anders zou willen doen in de begeleidingsmomenten aan de hand van bijlage 4.1.

Denk hierbij aan wat je dan precies zou willen veranderen en maak samen met de begeleider afspraken hierover.

Dit geldt echter alleen als er bij de vorige stap naar voren is gekomen dat de cliënt op dit gebied iets veranderd wil hebben.

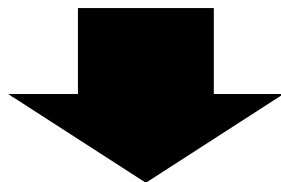
- Schrijf op hoe je wil dat je dagen er voortaan uit gaan zien aan de hand van het weekrooster in bijlage 4.2.

Vul het weekrooster in hoe de cliënt het wil, hoe het voor de cliënt het prettigst is. Ook nu weer zo uitgebreid als mogelijk. Dus school/werk/dagbesteding, maar ook hoe laat de cliënt op staat, de deur uit gaat etc. Laat ook ruimte over voor het invullen van vrije activiteiten uit bijvoorbeeld bijlage 2.1 of 2.2.

Dit geldt echter alleen als er bij de vorige stap naar voren is gekomen dat de cliënt op dit gebied iets veranderd wil hebben.

- Maak een nieuwe maand/jaar planning aan de hand van het schema in bijlage 4.3.

Dit geldt echter alleen als er bij de vorige stap naar voren is gekomen dat de cliënt op dit gebied iets veranderd wil hebben.

Stap 5

- Er wordt een actieplan gemaakt aan de hand van bijlage 5.

Hierin wordt geformuleerd aan welk specifiek punt de cliënt moet werken om de nieuwe dagstructuur tot een succes te maken/vol te houden.

Het doel wordt opgeschreven vanuit de ik-vorm en in positieve bewoordingen, en wordt gericht op wat er wel mogelijk is.

Bij de acties wordt er opgeschreven wat de cliënt denkt dat er nodig is om aan het doel te werken. Ook wordt er gekeken of de cliënt denkt deze stap te beheersen en wat is er anders nodig om het voor elkaar te krijgen.

BIJLAGE 1.1

Weekrooster							
	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	Zondag
06.00							
08.00							
10.00							
12.00							
14.00							
16.00							
18.00							
20.00							
22.00							
00.00							
02.00							
04.00							

Belangrijke jaarlijkse of maandelijke afspraken/bezigheden	
Januari	
Februari	
Maart	
April	
Mei	
Juni	
Juli	
Augustus	
September	
Oktober	
November	
December	

BIJLAGE 1.3

Vaste begeleidingsmomenten		
Wanneer	Met wie	Doel

BIJLAGE 2.1

Leuke activiteiten om vrije momenten op te vullen
Leuke dingen die ik nu al doe
Leuke dingen die ik zou willen doen

BIJLAGE 2.2

Nuttige activiteiten om vrije momenten op te vullen
Nuttige dingen die ik nu al doe
Nuttige dingen die ik zou willen doen

BIJLAGE 3

Schrijf op welke dingen opvallen als je naar het weekrooster en het jaarrooster kijkt.

Welke dagen zijn goed gevuld?

Wat zijn de drukke momenten in de week en zou je daar iets aan willen veranderen? Zo ja, wat?

Heb je veel of weinig leuke dingen te doen? Wat heb je nodig om deze te kunnen doen en wanneer wil je deze doen?

Wanneer verveel je je en wat zou je daar aan willen doen?

Heb je veel of weinig nuttige dingen te doen en zou je hier iets in willen veranderen? Wat zou je anders willen doen en wanneer?

Wat zou je nog meer willen veranderen en hoe zou je dat willen doen?

Wat vind je van de begeleidingsmomenten? Te kort, te lang, te vaak of te weinig? Wat zou je willen veranderen?

Wil je de begeleidingsmomenten vroeg of later of op een andere dag, wat wil je hier aan veranderen?

Wil je in het weekend begeleiding? Zo ja, bespreek de mogelijkheden met de begeleider.

Zou je nog iets anders willen veranderen?

BIJLAGE 4.1

Begeleidingsmomenten	
Nu (tijdstip en doel)	Verandering

BIJLAGE 4.2

Weekrooster							
	Maandag	Dinsdag	Woensdag	Donderdag	Vrijdag	Zaterdag	Zondag
06.00							
08.00							
10.00							
12.00							
14.00							
16.00							
18.00							
20.00							
22.00							
00.00							
02.00							
04.00							

BIJLAGE 4.3

Belangrijke jaarlijkse of maandelijks afspraken/bezigheden	
Januari	
Februari	
Maart	
April	
Mei	
Juni	
Juli	
Augustus	
September	
Oktober	
November	
December	

Actieplan <i>Dit actieplan is van:</i>			
Datum			
Doel			
Acties <i>Uit welke stappen bestaat het doel</i> 1..... 2..... 3..... 4..... 5.....		Beheersing van de vaardigheden <i>Kruis per stap aan of de cliënt het al kan, deels kan, of nog niet kan</i>	
		Aanwezig	Deels
Uitvoering door cliënt <i>Wat moet de cliënt ervoor doen?</i>			
Uitvoering door begeleider <i>Wat moet de begeleider doen?</i>			
Werkwijze begeleider <i>Op welke manier gaat de begeleider te werk?</i>			
Evaluatiedatum			

PICTOGRAMMEN

Dit beroepsproduct is een product wat gemakkelijk ingezet kan worden in de praktijk. Wanneer het stappenplan wordt gevolgd, hoeft het over het algemeen geen verdere uitleg voordat er mee aan de slag gegaan kan worden. Belangrijk is wel om het stappenplan met de cliënt te doorlopen op het moment dat jullie in een rustige omgeving zijn en er echt even de tijd voor genomen kan worden. Tevens zal er van te voren ook samen besproken moeten worden wie er gaat schrijven namens de cliënt. De cliënt zelf of de begeleider. Met de cliënt kan van te voren ook besproken worden of hij/zij het fijn vindt om met pictogrammen te werken. Als dit zo is kunnen deze van te voren worden uitgeknipt. Echter kan ook voor worden gekozen om het stappenplan in meerdere keren te doorlopen. In eerste instantie zal het veel tijd lijken te kosten om het stappenplan in zijn geheel met de cliënt te doorlopen, maar uiteindelijk kunnen zowel cliënt als begeleider hier hun voordeel uit doen. Als begeleider is het belangrijk om structuur aan te bieden, en doormiddel van het doorlopen van het stappenplan met de bijbehorende bijlagen kunnen begeleiders samen met de cliënt op zoek gaan naar de juiste structuur die bij de cliënt past. Als er te weinig structuur is in het leven van de cliënt, kan dit leiden tot onduidelijkheid, verveling, negatief gedrag en spanningen. Echter is het wel van belang om te kijken voor welke cliënten het meerwaarde heeft om op zoek te gaan naar de juiste structuur, en of de cliënt er zelf voor open staat. Sommige cliënten hebben hier amper of geen hulp bij nodig.

De organisatie zou dit beroepsproduct kunnen verspreiden over verschillende locaties. Locaties waarvoor het beroepsproduct iets kan betekenen. Ook tijdens vergaderingen op verschillende locaties zou er aandacht aan besteed kunnen worden. Tevens zou het product ook op het intranet van de organisatie gezet kunnen worden, zodat een ieder die denkt er iets aan te hebben, er gebruik van kan maken.

Multidisciplinair kan het beroepsproduct geïmplementeerd worden door in eerste instanties andere disciplines ervan op de hoogte te brengen, bijvoorbeeld in een vergadering. Daarbij is het belangrijk om het aan andere disciplines door te geven als een cliënt er gebruik van maakt. Op deze manier kunnen ook andere disciplines gebruik maken van het product als ze bijvoorbeeld een nieuwe wekelijkse afspraak willen maken met de cliënt.